

N A R E D B E I O B A V I J E S T I

BISKUPSKOGA ORDINARIJATA U MOSTARU

Broj: 305/64.

MOTU PROPRIO "SACRAM LITURGIAM" Pape Pavla VI. o stupanju na snagu nekih odredaba Konstitucije o svetom bogoslužju II. Vatikanskog Sabora.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PAULI DIVINA PROVIDENTIA  
PAPAE VI L I T T E R A E A P O S T O L I C A E  
MOTU PROPRIO DATAE quibus decernitur, ut praescripta quaedam Constitutionis de sacra Liturgia, a Concilio Oecumenico Vaticano II probatae, vigere incipiant.

SACRAM LITURGIAM diligenter servari, excoli et, pro necessitate, instaurari quantae curae semper fuerit Summis Pontificibus Decessoribus Nostri, Nobismetipsis, et sacris Ecclesiae Pastoribus, tum plurima acta in lucem edita confirmant, quae nemo cognita non habet, tum vero Constitutio de hac re agens, quam Concilium Oecumenicum Vaticanum II, in sollemni sessione, die IV Decembris superioris anni MDCCCCLXIII habita, summa assensione approbavit, et Nos promulgari iussimus.

Quod p rofecto ex eo consequitur, quod in terrena Liturgia caelestem illam praegustando participamus, quae in sancta civitate Ierusalem, ad quam peregrini tendimus, celebratur, ubi Christus est in dexterâ Dei sedens, sanctorum minister et tabernaculi veri; cum omni militia caelestis exercitus hymnum gloriae Domino canimus, memoriam sanctorum venerantes partem aliquam et societatem cum iis speramus; Salvatorem expectamus Dominum Nostrum Iesum Christum, donec ipse apparebit vita nostra, et nos apparebimus cum ipso in gloria (Constit. de sacra Liturgia, n. 8).

Quo fit ut christifidelium animi, ita Deum colentes, omnis sanctitatis principium et rationem, ad hanc adipiscendam alliciantur ac veluti impellantur, evadantque, in terrestri hac peregrinatione, almae Sionis aemuli (Ex hymno ad Laudes, in festo Dedicationis Ecclesiae).

Has ob causas facile quivis intellegit, in hac rerum provincia, nihil Nos habere antiquius, quam ut sive christiani homines, sive praecipue sacerdotes, primum se penitus studio dent Constitutionis, de qua dicimus, deinde animos suos iam nunc componant ad praecepta eiusdem integra fide facienda, cum vigere ea incipient. Quam ob causam, cum ex ipsa rei natura, quae ad cognitionem et vulgationem legum liturgarum pertinent, statim vigere necesse sit, plane plurimum dioecesium Praesules hortamur ut, sacris ministris, dispensatoribus mysteriorum Dei (cfr. 1 Cor. 4, 1), adiuvantibus, in eo elaborare ne morentur, ut sibi concrediti fideles, pro sua quisque aetate, vitae condicione, ingenique cultu, simul sacrae liturgiae vim virtutemque intimam concipiant, simul animo et corpore Ecclesiae ritibus religiosissime intersint (Cfr. Constit. art. 19).

Quemadmodum inter omnes constat, plurimae Constitutionis praeceptiones nequeunt intra breve temporis spatium ad effectum adduci;

utpote cum antea sint ritus quidam recognoscendi et novi liturgici libri apparandi. Quod opus, ut ea qua par est sapientia et prudentia peragatur, peculiarem condimus Commissionem, quam appellant, cuius praecipuae erunt partes, ut ipsius Constitutionis de sacra liturgia praecepta sanctae perficienda curet.

Attamen, quoniam de Constitutionis normis certae quaedam hinc iam peragi sane possunt, has re vera ut sine cunctatione praestentur volumus, ne diutius christifidelium animi his gratiae fructibus careant, qui inde expectantur.

Quapropter auctoritate Nostra apostolica atque motu proprio praecipimus atque decernimus, ut a proxima Dominica prima Quadragesimae, hoc est a die XVI mensis Februarii, hoc anno MDCCCCLXIV, cessante scilicet statuta legis vacatione, ea quae sequuntur vigere incipiant.

I) Quod ad x ea spectat, quae de liturgica institutione in sacris Seminariis, in Sodalitatum religiosarum scholis, et in theologicis, quae vocant Facultatibus, tradenda articulis 15, 16 et 17 praescribuntur, ita ibidem studiorum rationes ut iam nunc comparentur volumus, ut a proximo anno scholari ea ordinate et diligenter praestentur.

II) Decernimus pariter ut, ex praescriptis art. 45 et 46, quam primum in singulis dioecesibus Consilium condatur, cui sit mandatum, ut, Episcopo moderante, res liturgicae magis magisque pernoscat et provehatur.

Qua super re opportune aliquando fiet, ut plures dioeceses commune habeant Consilium.

Praeterea in quavis dioecesi duo alia constituentur Consilia: alterum Musicae sacrae, alterum Arti sacrae accurandae.

Quae tria Consilia in singula dioecesi, si opus erit, in unum concedere poterunt.

III) Item a die, quem supra statuimus, iussum vigere volumus homiliae diebus dominicis et festis de praecepto inter Eucharisticum sacrificium habendae ad normam art. 52.

IV) Eam art. 71 partem vim suam statim obtinere statuimus, qua venia datur Sacramentum Confirmationis inter Eucharisticum sacrificium, pro opportunitate, conferendi.

V) Quod ad art. 78 attinet, omnes, quorum interest, monemus, Matrimonii Sacramentum de more inter Eucharisticum sacrificium celebrandum esse, post lectum Evangelium et habitam homiliam.

Quodsi Matrimonium extra Eucharisticum sacrificium celebretur, quoad totus huius rei ritus instauratus erit, haec servari iubemus: initio sacrae huius caeremoniae, post brevem habitam hortationem (cfr. Constit. art. 35, § 3), legantur Epistula et Evangelium e Missa pro Sponsis deprompta; ac deinde ea benedictio, uti vocant, Sponsis impertiatur, quae in Rituali Romano legitur tit. VIII, cap. III.

VI) Quamvis, divini Officii ordo nondum sit, iuxta art. 89 recognitus et instauratus, tamen iam nunc iis qui illius recitandi obligatione astringuntur, facultatem facimus, ut, cessante legis vacatione, in recitatione, quae fiat extra chorum, Horam Primam omittere possint, et ex ceteris Horis minoribus illam eligere, quae diei momento magis congruat.

Quod cum concedimus, plane confidimus fore ut sacrorum administri adeo de sui animi pietate nihil remittant, ut, si sacerdotalis officii sui munere unius Dei amore diligenter obierint, putandi sint mente cum Deo coniuncti totum diem traducere.

VII) Quod ad idem Officium divinum pertinet, ut ea veneratione iam nunc obtineat praecipimus, cuius vi in casibus singularibus et de iusta ac bene considerata causa, Ordinarii possint subditos suos obligatione Officii recitandi ex toto vel ex parte solvere, aut hanc cum alia commutare (cfr. Constit. art. 97).

VIII) De eadem divini Officii recitatione constare volumus, cuiusvis Instituti Sodales, religiosam perfectionem profitentes, qui propter suas leges, vel aliquas divini Officii partes, vel parvum aliquod Officium, instar divini Officii compositum riteque approbatum, recitent, eos publice cum Ecclesia precari putandos esse (cfr. Constit. art. 97).

IX) Quoniam vero ex Constit. art. 101, iis, qui divinum Officium recitare obstringuntur, aliter aliis facultas fit, pro latina, usurpandi linguam vernaculam, opportunum ducimus significare varias huiusmodi populares interpretationes a competente auctoritate ecclesiastica territoriali propositas, ab Apostolica Sede esse rite recognoscendas atque probandas. Quod ut semper servetur praescribimus, quoties textus latinus a legitima, quam diximus, auctoritate in linguam vernaculam convertetur.

X) Quandoquidem ex hac Constitutione (art. 22, § 2) moderatio rei liturgicae, intra statutos limites, penes est etiam competentes varii generis territoriales Episcoporum coetus legitime constitutos, hos interim nationales, ut aiunt, esse debere decernimus.

In his vero coetibus nationalibus, praeter Episcopos residentiales, ex iure ii intersunt et suffragium ferunt, de quibus in Can. 292 C.E.C.; sed ad eosdem etiam Episcopi Coadiutores et Auxiliares vocari possunt.

In quibus coetibus, ad legitima ferenda decreta, duae ex tribus suffragiorum secretorum partes requiruntur.

XI) Ad extremum, id ut animadvertatur volumus, praeter ea quae Nostris hisce Litteris Apostolicis in re liturgica vel immutavimus, vel ante statutum tempus effici mandavimus, sacrae liturgiae moderationem penes Ecclesiae dumtaxat auctoritatem esse: hoc est, penes Apostolicam hanc Sedem, et, ad normam iuris, penes Episcopum; atque idcirco nemini omnino alii, etiamsi sacerdoti, licere quidquam in re liturgica vel addere, vel demere, vel mutare (cfr. Constit. art. 22. § 1 et 22. § 3).

Quaecumque a Nobis hisce Litteris motu proprio datis decreta sunt ea omnia firma ac rata esse iubemus, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, apud S. Petrum, die XXV mensis Januarii, in festo Conversionis S. Pauli Apostoli, anno MDCCCCLXIV, Pontificatus Nostri I.

PAULUS PP. VI.

Broj: 306/64.

Iz gornjega "Motu Proprio: SACRAM LITURGIAM" treba posebno naglasiti ove tri stvari:

1) PROPOVIJED POD SV. MISOM: Prema toč. III. Motu Proprio i čl. 52. Konstitucije i u našim biskupijama treba odsada pod svakom sv. misom u nedjelje i zapovjedane svetkovine, kojoj prisustvuje veći broj vjernika držati iza Evandjelja propovijed (homiliju).

2) OBRED VJENČANJA: Konstitucija o sv. bogoslužju (čl. 78) i Motu Proprio insistiraju, da ~~se~~ sakrament ženidbe redovito podjeljuje pod sv. Misom, nakon Evandjelja i homilije (prigodnog nagovora zaručnicima).

Ako se vjenčanje obavlja izvan mise, propisano je: a) da se na početku obreda drži kratki nagovor, b) iza toga se čita poslanica i evandjelje iz Mise "pro sponsis", c) nakon toga slijedi obred vjenčanja, id) blagoslov mladenaca po Velikom Rimskom Obredniku.

Do potpune reforme obreda vjenčanja, u našim biskupijama vjenčanje izvan mise neka se obavlja na slijedeći način:

1) Na početku prigodni nagovor zaručnicima. 2) Po tom pročitatii poslanicu i evandjelje iz Mise "pro sponsis" (hrvatski prijevod nalazi se u "Čitanja i Evandjelja, str. 156 - 157). 3) Nakon toga obred vjenčanja prema našem malom dijecezanskom Obredniku na str. 256 do 262: do uključno molitve: "Pogledaj, molimo....". 4) Iza toga slijedi blagoslov mladenaca prema Velikom Rimskom Obredniku na str. 419 - 421. 5) Obred se završuje kao u našem malom dijecezanskom Obredniku na str. 262 dolje do 263. str.

Ovim novim propisima obred vjenčanja dobiva svečaniji oblik, koji će, ako ga svećenik bude na odgovarajući način obavljao, na mladence i na sve prisutne ostaviti dubok dojam.

3) "HORAE" u BREVIJARU. U buduću dakle svećenici, koji nisu vezani na kor, dužni su moliti samo jednu malu Horu i to Terciju ako mole do 9 sati, Sekstu do 12 sati, Nonu poslije podne. Ipak se preporuča, da molimo iz privatne pobožnosti, kad nismo previše zauzeti poslom, sve hore kao i do sada: Primu molimo za svoje potrebe, jednu horu za potrebe župe, a jednu za potrebe našega naroda i cijele Crkve. Razumije se ova preporuka ne veže nikoga u savjesti.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 307/64.

#### KORIZMENA POSLANICA

Predragi vjernici!

Vama je svima poznato, da je glavni cilj II. Vatikan-skog Koncila nutarnja obnova Crkve. Ta obnova stoji u tome, da svi mi otpočnemo živjeti pravim i punim kršćanskim životom po Zapovijedima Božjim i Crkvenim. Po mnogim kršćanskim zemljama ta se vjerska obnova već provodi. Bila bi velika šteta i grdna sramota za nas, kad bismo se ograđili na poziv Koncila pa se ne bismo uhvatili u zajedničko kola sa drugim kršćanskim narodima i uznastojali oko duhovnog preporoda naš i naših obitelji, naše biskupije i našega naroda, napose sad u korizmi.

Kako ćemo to učiniti? Tako da se u svemu damo voditi duhom sv. vjere. Da nam vjera ne bude kao neki vanjski ukras, nego da ona potpuno prožme čitavo naše biće i sve naše djelovanje. Da ne robujemo ljudskom obziru niti se damo rukovoditi materijalnom koristi, nego da u svemu tražimo slavu Božju i spas duše, pa da stoga svoje vjerske dužnosti vršimo točno i pobožno. Da sve teškoće i neugodnosti junački i strpljivo podnosimo i svakomu opraštamo. Da uvijek i svagdje svima damo dobar primjer, pa da naš život tako bude najbolja obrana naše vjere. Osobito da iz našega cijeloga bića zrači toplina ljubavi prema Bogu i blaznjemu, da tom ljubavi obuhvatimo sve ljude i da tu ljubav vršimo ne samo osjećajima i lijepim riječima nego još više djelima.

Put do duhovne obnove vodi preko svete mise i svetih sakramenata. Jer otale mi dobivamo potrebnu snagu za vršenje svojih vjerskih i drugih dužnosti. Stoga je Koncil kao prvu stvar donio baš uredbu o misi i sakramentima, potičući sve kršćane da se obilno služe ovim vrelima milosti te ujedno pokazujući im način, kako će to najuspješnije činiti.

Dolazimo rado na sv. misu. I to iz prave pobude i s pravom nakanom. Ne da se tamo s ljudima vidimo i razgovorimo. Neka da preko svete mise Bogu dužnu čast iskažemo i svoju dušu duhovnim blagodatima napunimo.

Ne propuštajmo olako svete mise. Donedavno pohadjanje nedjeljne mise bilo je u našoj biskupiji upravo uzorno. Nikakav umor niti udaljenost od pet, deset pa i više kilometara još i po slabu putu ljude nije priječila, da dolaze na sv. misu. Danas više nije tako. Naš svijet više ne shvaća tako ozbiljno dužnosti, da nedjeljom i zapovjedaom svetkovinom sudjeluju kod svete mise. Ima ih, koji dolaze na misu samo na najveće svetkovine, a nažalost čak i takvih, koji iz pustoga ljudskoga obzira uopće i ne dolaze na misu.

Sve nas ovo zabrinjava. Zabrinjava nas takodjer i pojava ne tako rijetka, da se po našim selima svadbe izreda priredjuju nedjeljom. Kod nekih postoji za to barem donekle opravdan razlog, jer se nalaze na državnom poslu i oni i njihovi svatovi, pa nemaju slobodnoga dana osim nedjelje. Ali to ne bi smio biti razlog ni za svatove ni za ukućane mladenaca, da propuste svetu misu. Trebali bi se razdijeliti, pa da jedni idu na ranu sv. misu, a drugi na pučku. A i svatovi bi mogli doći zajedno s mladencima na vjenčanje i ostati kod svete mise, pa onda provoditi svoje pirovanje. Bio bi to lijep prizor, da i mladenci i njihovi svatovi na počasnom mjestu pred cijelim pukom uz vjenčanje slušaju pobožno i svetu misu. Kod tako započete svadbe bio bi sigurno prisutan i sam naš Gospodin Isus, kao što je bio na svadbi u Kani Galilejskoj. Tu bi svadbu sigurno pratio Božji blagoslov, što se ne može reći za svadbu, koja se vrši uz kršenje kršćanske dužnosti o sudjelovanju kod svete mise nedjeljom.

Visoko cijenimo nedjeljnu svetu misu i ne propuštajmo je bez velikoga razloga.

Takodjer cijenimo i svete sakramente. Primanje svetih sakramenata najbolje je mjerilo kršćanskoga života u jednoj župi. Gdje se sakramenti primaju često i pobožno, tamo cvjeta kršćanski život. Nasuprot gdje se sakramenti zanemaruju, tamo vlada duhovna pustoš. Kršćanski roditelji, brinite se, da vaša djeca ubrzo iza poroda budu krštena. Pripremajte ih marljivo i na svetu krizmu i na prvu svetu pričest, kad djeca budu u toj dobi. I kad se jednom pričeste, vodite ih onda često k stolu Gospodnjem.

Najljepše će i najpobudnije biti, ako zajedno sa svojom djecom i vi roditelji često pristupate na svetu ispovijed i pričest. Tada se ne ćete trebati bojati, da će Vaša djeca poći po zlu putu.

Žalosna je pojava, da se danas nadje i takvih katolika, koji zanemaruju općenito sakramente, a posebno sakramenat svete ženidbe. Krist je ustanovio ovaj sakramenat, da bi preko njega stalno posvećivao vezu muža i žene, pa tako izlijevao obilnu milost na kršćanske obitelji, jednako na roditelje kao i na njihovu djecu. Bolno je stoga, što ima danas i takvih krštenih osoba, koje su zasnovale ili zasnivaju svoj obiteljski život bez Isusa i protiv Njegova svetoga zakona. Nije čudo, ako u takvim brakovima zavlada nezačovoljstvo, svadja, pa i nevjera, čak i rastava. Obiteljska sreća može među kršćanima sigurno počivati samo na onom temelju, što ga je Isus postavio, na temelju sakramentalne milosti. Katolički mladići i katoličke djevojke, kad dodje vaše vrijeme, da osnujete svoju obiteljsku zajednicu, ne činite toga nikad bez Isusa i njegova blagoslova, nikad bez svetog sakramenta i crkvenog obrEDA. Što ima danas toliko necrkvenih brakova, krivi su ne samo mladići i djevojke, nego i njihovi roditelji, jer nisu djecu dobro odgojili niti su sve upotrijebili, da ih odvrate od necrkvenoga braka. Roditelji, ako vaša djeca žive u necrkvenom braku, vaša je savjest time teško opterećena i vi toga tereta sa savjesti ne ćete moći prije skinuti, nego što djecu nagovorite, da svoju zajednicu urede po propisima svoje vjere i svoje Crkve.

Kad je već govor o vjenčanjima i svadbama, htio bih ovdje s tim u vezi spomenuti jednu pojavu, koja može uroditi zlim posljedicama, ako joj se na vrijeme ne odupremo. Radi se o pretjeranim troškovima, koji se tom prigodom čine i koji mogu mnogu obitelj u velike poteškoće baciti. Osobito po našim selima. Danas se i od najsiromašnije udatbenice na selu traži oprema, kakvu mogu samo bogatije obitelji dati. Usto se već i kod zaruka troši mnogo na piće. A sama svadba daleko prelazi one uobičajene okvire naše nedavne prošlosti. Gdje je uzrok ovoj pojavi? Možda u tome, što u zadnje vrijeme mnogi naši ljudi idu u tuđji svijet, pa tamo dobro zarade. Ali mjesto da taj s trudom zarađjeni novac korisno upotrijebe, mnogi ga u luksusu potroše. Više, kako se vani bolje živi, pa bi i oni htjeli odmah dostići taj viši standard života. Htjeli bi imati pokućstvo na selu, kakvo imaju bolje stojeće obitelji po gradovima. Htjeli bi odmah imati sve one tekovine moderne tehnike, kakve su vidjeli negdje u tuđjem svijetu. Pa u te za naše prilike pretjerane zahtjeve trate novac, a drugi opet ne žele za njima da zaostanu, paž tako nastaje jedno štetno natjecanje, koje mnoge obitelji dovodi u vrlo težak položaj. Bolje bi i pametnije radili, kad bi u svim tim stvarima opreznije postupali i ne prelazili granice svojih mogućnosti, pa više vodili računa i o našim običajima te općim prilikama i stanju našega svijeta po selima.

Isto tako uvodi se među naš svijet, osobito ženski, nekakva štetna moda, koja traži veće izdatke, nego naši džepovi mogu podnijeti, a koja se katkada kosi i sa moralnim načelima pa tako izaziva i sablazan naročito među našim patrijahalnim seoskim svijetom.

No čovjek može donekle još i razumjeti, premda ne i potpuno odobriti, da se troši kod veselih zgoda.

Ali čovjek nikako ne može razumjeti, što se i kod žalosnih zgoda kao što je pokop mrtvaca čini trošak i drži gozba kao da

se radi o najradosnijoj stvari. Ordinarijat je još u vrijeme rata zabranio davanje "daća" prigodom sahrane pokojnika kao jedan nelijep i nekršćanski običaj i naredio, da se posvud ima taj običaj dokinuti. Ogromna većina je to poslušala, ali ima još nekih, koji se tome odupiru. Ne vide ili ne će da vide, kako je to vrlo ružan običaj, da se poslije ukopa mrtvaca sjati cijelo selo u kuću pokojnika, da se tu gosti i pije. To je nedostatak i najosnovnijeg poštovanja prema pokojniku. To je upravo izazov obitelji pokojnika i povreda njihovih osjećaja žalosti za pokojnikom. Dok oni plaču i tuguju, moraju gledati, kako se u njihovoj vlastitoj kući drugi goste i zabavljaju. A često puta ta "daća" predstavlja za dotičnu obitelj i težak ekonomski udarac. Obitelj se istrošila liječeći svoga bolesnika, pa sad poslije njegove smrti mora ići još dalje u trošak, a možda i u dug, da bi drugi mogli na račun pokojnika piti i uživati. Od tih "daća" pokojnici nemaju nikakve koristi, a njihove obitelji imaju samo štetu i nepriliku. Uspomeni pokojnika može se odužiti na mnogo drugih načina, ljepših, plemenitijih i korisnijih. "Daće" treba stoga bezuvjetno posvud pobaciti.

Ali i ako treba voditi razumnu brigu o našim zemaljskim potrebama i dužnostima, ipak naša glavna briga mora biti usmjerena na sticanje i čuvanje duhovnih dobara, koja niti moljac izgriza, niti rdja izjeda. No ni tu ne smijemo biti sebični, nego moramo imati uvijek pred očima i dobro svojeg bližnjega. Sav naš život mora biti apostolski usmjeren. Veliku štetu nanose svetoj vjeri katolici, koji inače redovito idu u crkvu, ali isto tako redovito druge ogovaraju, šire oko sebe smutnju i svađu i postaju svakome nesnosni. Naša pobožnost i vjerska revnost ne smije biti odbojna nego za svakoga privlačiva. Samo tako bit će naš primjer u skladu sa sv. Evandjeljem i djelovat će apostolski na našu okolinu. Apostolat je bitna značajka praveg kršćanskoga života, pa sva naša duhovna obnova mora biti u znaku apostolata. Svi smo mi pozvani, da radimo za kraljevstvo Božje među ljudima i za spasavanje neumrlih duša. Ne smije proći dan, da se ne pomolimo za obraćenje grešnika, osobito onih, koji su na umoru. Ne smije proći dan, da se ne pomolimo za uspjeh svetih misija i za proširenje Kristova Evanđelja među svima narodima. Ne smije proći dan, da se ne pomolimo, da Bog pošalje svojoj Crkvi svetih svećenika, redovnika i redovnica, koji će nesebično promicati slavu Božju i raditi na duhovno dobro cijeloga čovječanstva. Moramo imati široko srce i dalek pogled, pa stvar svete Crkve i svete vjere učiniti svojom stvari i zalagati se za nju otvoreno, ustrajno i požrtvorno. Na taj ćemo se način najbolje duhovno obnoviti i preporučiti i tako pripremiti na Uskrs, koji nije ništa drugo nego velika svetkovina kršćanske duhovne obnove, budući da mi svi moramo na taj dan uskrsnuti s Kristom i otpočeti živjeti punim kršćanskim životom. I kao čestitka za ovogodišnji Uskrs neka bude moja želja upućena svima svećenicima i vjernicima naše biskupije, da prigodom ovoga Uskrsa zbilja svi mi doživimo pravo duhovno uskrsnuće i obnovimo se u duhu Isusa Krista i sv. Evandjelja. U to ime Božji blagoslov bio sa svima vama!

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v.r.  
biskup

Napomena: Ovu poslanicu neka župnici pročitaju vjernicima s oltara pod pučkom misom u jednu nedjelju, kad im to bude najzgodnije. Tom zggdom mogu pročitati i onaj govor Ordinarija preko Radio-Vatikana, koji se nalazi u Božićnom broju obavijesti.

Broj: 308/64.

JEJUNIUM EUCHARISTICUM ZA SVEČENIK - CELEBRANTE

SUPREMA SACRA CONGREGATIO  
SANCTI OFFICII

D E C R E T U M

In Apostolica Constitutione "Christus Dominus" diei VI Januarii anni 1953, itemque in Motu Proprio "Sacram Communionem" diei XIX Martii 1957, statutae fuerunt novae normae quibus tempus ieiunii eucharistici coarctatum fuit ad tres horas quoad cibos solidos ac potus alcoholicos et ad unam horam quoad potus non alcoholicos.

In utroque documento spatium unius horae vel trium horarum computandum dicebatur ante COMMUNIONEM pro christifidelibus et ante MISSAM pro sacerdotibus celebrantibus.

Nunc autem visum est auferendum esse hoc discrimen in temporis supputatione, ita ut, etiam pro sacerdotibus litantibus, terminus ieiunii eucharistici servandi deducatur a momento Communionis in missa sumendae, et non amplius a missae initio.

Praesens decretum, ab Em. mis Patribus Supremae Sacrae Congregationis S. Officii in Plenario Conventu Feriae IV, diei 18. Decembris 1963. latum, SS. mus D. Papa Paulus VI. in Audientia Exc. mo D. no Adessori S. Congregationis die 23 eiusdem mensis et anni concessa, benigne adprobare dignatus est, atque publici iuris fieri iussit.

Datum Romae, ex aedibus S. Officii, die 10. Januarii 1964.

Sebastianus Masala, notarius.

Gornji Dekret Sv. Kongregacije Oficija saopćuje se svećenstvu na znanje i ravnanje.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 309/64.

MISSA CHRISMATIS i posveta ulja održat će se kao i prošle godine u ovdašnjoj samostanskoj i nadžupskoj crkvi u Mostaru na Sveti Četvrtak u 8 sati izjutra. Sv. misi i obredu posvete ulja dužni su prisustvovati svi Dekani. Ukoliko koji bude zapriječen, dužan je poslati svoga zamjenika. Poželjno je, da što veći broj svećenika dodje na obrede, napose oni, koji se mogu bez poteškoće povratiti u svoje župe na poslijepodnevene obrede.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 310/64.

BLAGDAN NAVIJEŠTENJA (BLAGOVIJEST) dolazi ove godine na Svetu (Veliku) Srijedu. Župnici će po običaju održati taj dan pučku sv. misu, koja će biti non de festo, sed de Feria. Vjernicima se ponovno može reći, da Blagovijest nije Festum de praecepto.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 311/64.

SVETKOVINA SV. JOSIPA RADNIKA dolazi ove godine u petak. Ovim se podjeljuje cijeloj dijecezi oprost od nemrsa. Župnici neka taj dan zakazu sv. misu u pogodno vrijeme za svoje župljane i pozovu ih, da u što većem broju sudjeluju kod te svete mise.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 312/64.

POSVETA ŽUPE PREČ. SRCU MARIJINU

U subotu, dne 30. studenoga prošle godine naši su Biskupi u Rimu zajednički posvetili naš narod Srcu Marijinu i odlučili, da se ta posveta obavi po svim župama u našoj domovini. Tekst posvete dostavljen je svim župskim uredima pred Božić. Prema tome tekstu neka se po svim župama naših biskupija izvrši posveta Srcu Marijinu u nedjelju 31. svibnja ove godine na svetkovinu B.M.V. Reginae - i to poslije pučke mise. Po sebi se razumije, da će župnici svojim vjernicima datum posvete ranije objaviti i na to ih pripremiti, te pozvati, da taj dan pristupe u što većem broju na svete sakramente ispovijedi i pričesti te da u što većem broju sudjeluju kod čina posvete.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 313/64.

BRIGA ZA SVEĆENIČKI PODMLADAK

Dragi vjernici!

Naša biskupija nema dovoljan broj svećenika. Jedva imamo polovicu onoga broja, koji smo imali prije rata. To je razlog, da i vi ne možete biti usluženi u vašim duhovnim potrebama onako brzo i potpuno, kako bi trebalo. Pravilo je, da na 1000 duša u duhovnoj pastvi dolazi najmanje po jedan svećenik. A u nas ima župa sa po 3 i 4 tisuće vjernika samo sa jednim svećenikom. Teško i svećeniku na tim župama, a i teško i vjernicima. Moramo svi nastojati, da se ovo stanje popravi i da se poveća broj naših svećenika.

Dragi roditelji! Pozivam Vas, da nam date dovoljno vaših sinova za naša sjemeništa. Velika je čast i zasluga kod Boga i dobrih ljudi pokloniti svoje dijete službi Božjoj i narodnoj. Ali svećenikom se ne postaje po volji ljudskoj, nego po pozivu Božjem. Stoga osobito majke trebaju da ustrajno i pobožno mole, da Bog pozove koje njihovo dijete za službu svoga oltara. Onako kako je molila majka proroka Samuela, koja je pobožnim svojim molitvama obećavala, ako joj Bog dadne sina, da će ga posvetiti službi Božjega hrama.

Prava kršćanska majka, koja želi imati sina svećenika, moli od Boga tu milost još i prije nego joj se sin rodi, a prati ga svojim majčinskim molitvama sve dok se on ne popne na oltar Božji, pa moli i kasnije za njega, da ustraje u svetom zvanju i bude svećenik po Srcu Božjem.

Bogu hvala, mi imamo danas lijep broj sjemeništara. Ali na-  
žalost, malo ih dolazi do oltara. Mnogi podju, ali otpanu. Ima  
i takvih, koji stupaju u sjemenište, a nemaju volje, da budu  
svećenici. Idu samo zato, da se lakše školaju. To je nečasno  
i upravo grješno. Naša se sjemeništa uzdržavaju crkvenim mi-  
lostinjama. Na tu milostinju imaju pravo samo oni, koji žele  
uistinu postati svećenici. Tko nema te volje, a ipak troši tu  
milostinju, taj krade crkveni novac. Takvi su dužni što prije  
napustiti sjemenište.

Ima i takvih, koji dolaze u sjemenište s pravim zvanjem,  
ali ga kasnije izgube. Ne čuvaju dovoljno svoga zvanja. Slabo  
se i sami mole, a slabo se mole i njihove majke. Ne bi smio  
proći dan, da se majka ne pomoli Gospi za svoga sina sjemeni-  
štarca, da ga Gospa vodi i čuva.

Da mnogi sjemeništarcu izgube zvanje, kriva je i okolina,  
gdje sjemeništarc živi. Malo je među nama dobrih duša, koje  
podržavaju sjemeništarcu u njegovu svetom zvanju. Nasuprot ima  
ih dosta, koji ga još i odgovaraju pa i zapreke stavljaju.  
A velika je to i teška odgovornost pred Bogom upropastiti  
jedno pravo svećeničko zvanje.

Pozivljem Vas dragi vjernici na jedan Božji i apostol-  
ski posao, da svi složno, svim silama uznastojimo dobiti za  
našu biskupiju što veći broj dobrih i svetih svećenika. Moli-  
mo se svi složno i zajednički Gospodaru žetve, da pošalje na  
svoju njivu što više radnika, jer žetva je uistinu velika, a  
poslenika premalo. Učinimo, koliko je do nas, da nijedno pravo  
svećeničko zvanje ne propadne. Bdijmo svi nad našim djacima,  
koji za svećenika uče, pazimo ih i čuvajmo kao zenicu svoga  
oka.

Posebno pozivam roditelje, kojima je Bog dao muške djece,  
da kojeg sina dadu Bogu za njegovu svetu službu. Nikoga se ne  
smije siliti, jer je to zabranjeno i Božjim i crkvenim zakonom.  
Nego roditelji trebaju molbama i dobrim djelima da od Boga  
izmole milost, da Bog u srce njihova djeteta položi klicu  
svećeničkog zvanja. I kad Bog pozove, onda roditelji ne samo  
da ne smiju priječiti, nego moraju veselo i spremno svoje di-  
jete Bogu darovati. Odabrano dijete moraju dobro odgajati u  
svim kršćanskim vrlinama i čuvati ga od svega, što bi moglo  
njegovu zvanju škoditi. To vrijedi ne samo, dok je dijete u  
roditeljskoj kući, nego i kroz sve vrijeme, dok i ~~xx~~ ono bude  
učilo i spremalo se za svećenika.

Svakog ljeta djaci, koji su svršili osmoljetku, a žele  
postati svećenici, prinašu se u sjemenište.  
Molbu trebaju preko župnika ili barem sa njegovom preporukom  
da upute višoj crkvenoj vlasti, koja prima kandidate u sjeme-  
nište, po mogućnosti odmah po završetku školske godine, a  
najkasnije do konca sedmoga mjeseca.

Nadam se, da ovaj poziv ne će biti uzalud, pa da ćemo odsada  
uvijek imati dosta i to dobrih djaka za naša sjemeništa.

Napomena: Ovo pismo treba da župnici ne samo pročitaju s  
oltara prije konca školske godine nego i protumače vjernicima,  
a ujedno sami da uznastoje naći što više dobrih kandidata za  
sjemenište. Ono, o čemu župnici trebaju izvijestiti sjemeniš-  
no poglavarstvo odnosno Ordinarijat o kandidatu, nalazi se u  
okružnici Ordinarijata br. 261/63 od 26.III.1963.god.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 314/64.

NARODNI JEZIK U SV. BOGOSLUŽJU

Koncilskom Uredbom o sv. Bogoslužju (art. 36) predviđa se na prijedlog nacionalnih biskupskih konferencija uz odobrenje Svete Stolica šira primjena živog narodnog jezika u bogoslužju.

Poželjno je, da se na ovogodišnjoj proljetnoj koroni povede o tome riječ pa eventualni prijedlozi pismeno sa korone dostave Ordinarijatu.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v.r.  
biskup

Broj: 315/64.

PROSINODALNI ISPITIVAČI

Prosinodalnim ispitivačima za jurisdikciju imenuju se:

- 1) Dr. fra VENCEL KOSIR
- 2) Dr. fra BONICIJE RUPČIĆ
- 3) Dr. Don SREČKO BOŠNJAK
- 4) O. fra STANKO VASILJ

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v.r.  
biskup

Broj: 316/64.

ISPIT ZA JURISDIKCIJU zbog Biskupova odlaska u Rim na Koncil mjesto u mjesecu listopadu ove godine bit će u srijedu po Velikoj Gospi, t.j. na 19. kolovoza.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v.r.  
biskup

Broj: 317/64.

RASPORED SV. KRIZME u 1964. god.

Kanonska vizitacija i dijeljenje sv. krizme ove godine obaviti će se u slijedećim župama:

- 1) PRENJ-DUBRAVE 1.V.; 2) ROTIMLJA 2.V.; 3) STOLAC 3.V.;
- 4) MOSTAR 17.V.; 5) GRADAC DONJI 24.V.; 6) TREBIMLJA 26.V.;
- 7) HRASNO 28.V.; 8) ROŠKO POLJE 24.VI.; 9) SEONICA 26.VI.;
- 10) KONGORA 27.VI.; 11) BUKOVICA 28. VI.; 12) DUVNO 29.VI.;
- 13) ŠUICA 3.VII.; 14) PRISOJE 5.VII.; 15) GRABOVICA 7.VII.;
- 16) RAŠELJKE 9.VII.; 17) VINICA 12.VII.; 18) KOČERIN 26.VII.;
- 19) IZBIČNO 28.VII.; 20) CRNAČ 30.VII.; 21) RASNO 2.VIII.;
- 22) ŠIROKI BRIJEG 4.VIII.; 23) POLOG 4.VIII. popodne;
- 24) MOSTARSKI GRADAC 11.VIII.; 25) GORANCI 15.VIII.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Broj: 318/64.

PITANJA ZA OVOGODIŠNJU JESENSKU KORONU

I) Parochus Lucius mane iter aggrediens oraliter rogat sacerdotem Titium suum hospitem ut vespere istius diei assistat uno matrimonio tacendo nomina sponsorum et prorsus oblitus celebrationem duorum matrimoniorum pro isto vespere conductam fuisse. - Titius valde perturbatus dubius haeret cui matrimonio ut assistat. Apud se cogitat cum delegatio tantum ad unum casum data fuerit et ignoratur pro quo casu, licite uti posse principio probabilitatis. Probabile enim est delegationem datam fuisse pro hoc matrimonio, sed aequè probabile fuisse datam pro altero matrimonio. Sed in casu delegationis probabilis Ecclesia supplet defectum. Hoc ratiocinio innixus utroque matrimonio assistit. Parochus Lucius domum reversus laudat ejus modum agendi. In itinere enim recordatus duo matrimonia fuisse conducta actum voluntatis expressum posuit quo delegationem Titio datam ad utrumque matrimonium extendit.

Nunc quaeritur 1) an valeat delegatio si oraliter et non in scriptis data sit? 2) An valeat si nomina sponsorum non exprimantur? 3) Validumne fuerit ratiocinium Titii? Fueritne casus in quo supplet Ecclesia? 4) An Lucius interno actu voluntatis Titio delegationem datam ad utrumque matrimonium extendere potuerit? 5) Utrum matrimonia ista valida fuerint, et si non, quid nunc agendum?

II) Explicetur sensus axiomatis "Inter duo mala minus est eligendum". Valetne axioma de malo physico tantum an etiam de morali? Potestne licite permitti malum morale minus ut evitetur majus? Licetne quoque positive suadere electionem mali morales minoris ad impediendum malum morale majus? Utrum liceat facere minus malum morale ad praecavendum majus malum morale?

III) Sinite parvulos venire ad me - Exhortatio.

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v.r.  
biskup

Broj: 319/64.

USKRSNA ČESTITKA ORDINARIJA

Svima svećenicima, redovnicima i redovnicama te svemu vjernom puku u biskupiji želim od srca SRETAN USKRS! Neka Uskrsli Spasitelj dadne svima nama nesalomivu vjeru, da je otvoreno i junački ispovjedamo i po njoj živimo; nepokolebivo ufanje, da nikakve patnje ni stradanja ne smetu nas u težnji za vječnom domovinom; neka zapali u nama golem plamen svoje ljubavi, da budemo uvijek spremni sebe i svoje za Isusa dati, kako je On za nas svega sebe pa i samu krv svoju dao. Neka nas sve Uskrsli Spasitelj učini dionicima njegova pobjedničkog slavlja!

Mostar, dne 26. veljače 1964.

+ P E T A R, v. r.  
biskup

Napomena: Uskrsnu čestitku Ordinarija neka župnici pročitaju vjernicima s oltara na pučkoj sv. misi na Uskrs!

Broj: 320/64.

DIJECEZANSKA KRONIKA - OBAVIJESTI1) BLAGDAN SV. OBITELJI U SAMOSTANU ŠKOLSKIH SESTARA.

Na svetkovinu Svete Obitelji, pod čijom se zaštitom nalazi hercegovačka provincija Školskih Sestara preuzv. Biskup je u sestarskoj kapelici provincijalne kuće u Bijelom Polju održao svetu misu s prigodnom propovijedi.

Poslije toga posjetio je i župsku crkvu te tamo sabranim vjernicima održao propovijed.

2) POSVETA NOVOG OLTARA

Dne 19. siječnja t. g. na II. nedjelju po Bogojavljenju preuzv. Biskup svečano je konsekrirao novi oltar u župskoj crkvi u Prenj-Dubravama. Oltar je izradio klesar Šain s Korčule. Posveta oltara prisustvovalo je velik broj vjernika iz Dubrava i Stolačkog kraja, kojima je poslije sv. mise u crkvenom dvorištu Biskup održao lijepu propovijed o značenju oltara u kršćanskom životu.

3) BISKUPOV POHOD BOLESNOM ŽUPNIKU

U nedjelju, dne 26. siječnja o.g. Biskup je posjetio u župi Kruševo bolesnog župnika preč. gosp. Don Antu Romića, i tom zgodom u dupkom punoj crkvi održao homiliju na Evandjelje nedjelje Sedamdesetnice.

+ + +

4) SLIKA SV. OCA PAVLA VI.

Župnici mogu u kancelariji Ordinarijata nabaviti sliku Sv. Oca Pavla VI. za svoje župske urede. Takodjer i sliku mjesnog Ordinarija.

5) KNJIŽEVNI OGLASI - NOVA IZDANJA

a) Prijevod Konstitucije o sv. bogoslužju s latinskim tekstom mogu svećenici naručiti kod: Dijecezanski liturgijski Odbor, Zagreb, Kaptol 29. Svaki svećenik bi trebao imati ovaj dokumenat II. Vat. Sabora. Cijena 400 din. Knjigotiskom.

b) PISMA SVEĆENSTVU. Vlač. O. Fra Andjeo Cvitanović dao je tiskati u jednoj knjizi 4 papinska dokumenta o svećeništvu: Pijo X. (Haerent animo) Pijo XI. (Ad catholici sacerdotii), Pijo XII. (Menti Nostrae) i Ivan XXIII. (Sacerdotii Nostri primordia). Tko želi (a trebao bi svaki svećenik imati ove papinske dokumente o svećeništvu), neka se unaprijed javi radi naklade. Prijave prima: O. Andjeo Cvitanović, gvardijan, živogošće, p. Igrane.

c) Marmion: KRIST ŽIVOT DUŠI, I. i II. sv. Prijevod poznatog duhovnog pisca, koji je priredio naš preuzv. Biskup. Ciklostilom. Naručuje se: Biskupski Ordinarijat, Djakovo, Cijena oba sveska: 1050 din. Knjiga će vrlo dobro doći za vlastiti duhovni život i duhovnu izgradnju vjernika.

d) Dr. Ivan Ostojić: BENEDIKTINCI u HRVATSKOJ. Izašao je prvi svezak ovog vrijednog povjesnog djela o Benediktincima, koji su tako tijesno povezani s našom narodnom prošlošću. Naručuje se: Mirjana Serković, Split, Lovretska 9. Cijena broš. 2000, uvez. 2.500 Knjigotiskom s ilustracijama i dokumentima.

e) A. Courtois: VEDRO RASPOLOŽENJE - UNUTARNJI ŽIVOT. Ove dvije male knjižice izdat će uskoro Sestre naše Gospe, Zagreb, Primo-rska 20.

f) TVOJI SREĆNI DANI - pouka za prvopričesnike i za njihove roditelje u obliku laganog no zanimljivog štiva. Naručuje se Biskupski Ordinarijat, Djakovo. Ciklostilom.

g) OTAC LEOPOLD, pučki životopis, knjigotiskom s ilustracijama. Naručuje se kod samostana Otaca Kapucina ili kod: Cirilo-Metod-ske knjižare, Zagreb, Kaptol 29.

Biskupski ordinarijat u Mostaru

Broj: 305-320/64

Primljeno 26. II. 1964.

Ordinarijat  
Naredbe i uputstva

## O B A V I J E S T I I N A R E D B E

### BISKUPSKOGA ORDINARIJATA U MOSTARU.

Broj: 895/64.

#### BISKUPOVA AUDIJENCIJA KOD SV. OCA PAVLA VI.

Dne 31. kolovoza t.g. Biskup je otputovao preko Sarajeva i Zagreba u Rim na III. Zasedanje II. Vatikanskog Sabora. U Rim je stigao dne 3. rujna 1964. i 8. rujna, na Malu Gospu primio je Sv. Otac Pavao VI. Biskupa u privatnu audijenciju u svom ljetnikovcu Castel Gandolfo.

O audijenciji kod Sv. Oca Biskup je govorio preko vatikanskog radija, koji govor ovdje malo niže donosimo u cijelosti.

Broj: 896/64.

#### ZAJEDNIČKA AUDIJENCIJA NAŠIH BISKUPA KOD SV. OCA.

Sv. Otac Pavao VI. primio je naše Biskupe u zajedničku audijenciju dne 9. studenoga t.g. U ime Episkopata pozdravio je Sv. Oca latinskim govorom predsjednik biskupskih konferencija, zagrebački nadbiskup Dr. Franjo Šeper, a Papa je odgovorio poduljim govorom. Počeo je latinski, a onda nastavio talijanski s motivacijom, da tako može lakše očitovati svoju srdačnost i svoje očinske osjećaje. Govorio je kao Otac sinovima. Pokazao je veliko razumijevanje za apostolske napore naših Biskupa, pozvao ih da revno nastave u svojim nastojanjima, te obećao svoju svestranu pomoć. Nakon govora je Sv. Otac pošao od jednoga biskupa do drugoga, sa svakim izmijenio nekoliko srdačnih riječi i pokazao izvanredno poznavanje naših prilika. Na koncu svi su se biskupi zajedno s Papom fotografirali i primivši njegov blagoslov s velikim se ganućem od njega oprostili.

Broj: 897/64.

#### M A R I A - M A T E R E C C L E S I A E.

U završnom, VIII. poglavlju saborske Konstitucije "De Ecclesia" govori se o Blaženoj Djevici Mariji i o njezinom odnosu prema Crkvi.

Nijedan Opći Sabor dosada nije rekao toliko i tako lijepih stvari o Bl. Djevici kao sadanji II. Vat. Sabor.

Ipak saborski Oci, koji su bili jednostušni u iznošenju hvala u čast Majci Božjoj i u djetinjskoj ljubavi prema Njoj, nisu se mogli složiti u tome, da li da nazovu Gospu formalno Majkom Sv. Crkve.

Neki su bili protiv toga, jer da taj titul Blaženoj Djevici ne pridaje ni Sv. Pismo, a ni najstarija crkvena predaja. Ali glavni je razlog bio, da se ne bi zbog toga protestanti još više udaljili od Katoličke Crkve.

Medjutim Sv. Otac u zaključnom govoru na 21. studenoga 1964. odazivajući se želji mnogih saborskih Otaca nazvao je Gospu MAJKOM CRKVE riječima: Igitur ad Beatae Virginis gloriam, ad nostrum-que solacium MARIAM SANCTISSIMAM DECLARAMUS MATREM ECCLESIAE, hoc est totius populi christiani, tam fidelium quam pastorum, qui eam Matrem amantissimam appellant.

Medju Ocima, koji su zagovarali naziv Marije Majkom Crkve bio je i naš Ordinarij, pa ovdje donosimo nešto skraćeno i u sažetom obliku govor, koji je u tu svrhu bio sastavljen. Govor doduše nije mogao biti na Saboru izrečen, jer je bilo previše prijavljenih govornika pa svi nisu mogli doći na red, ali je govor upućen teološkoj Komisiji, koja je imala Saboru predložiti konačni tekst ovoga poglavlja.

#### VENERABILES PATRES!

Doctrina exposita de Beata Maria Virgine in mysterio Christi et Ecclesiae mihi placet, sed non placet omissio tituli MATER ECCLESIAE qui titulus in prima exaratione Schematis Mariae expresse tribuebatur. Ideo rogo ut iste titulus si non ipsa inscriptione Capitis tamen in textu, ubi de relatione inter B.V. Mariam et Ecclesiam ex professo tractatur, iterum ponatur. Omissio istius tituli non videtur mihi logica. Nam si B.V. Maria uti omnes christiani post Concilium Ephesinum credunt, est vera Mater Dei Incarnati, Domini Nostri Jesu Christi, etiam Mater Ecclesiae nuncupari debet. Ecclesia enim nihil aliud est nisi Corpus Christi mysticum. Esse Mater Capitis et non esse Mater Corporis contradictio in adjecto esse videtur. Et si Mariae omnes sine difficultate tribuimus quod est majus, nempe ut sit Mater Dei, cur ei denegabimus quod est minus, nempe ut sit Mater quoque Ecclesiae.

Sunt qui nobis catholicis obiciunt nos Mariam aliquo modo divinizare. Quod omnino falsum est. Maria est pura creatura. Ergo in conspectu Summae Trinitatis ex se et per se nihilum. Omne quod Maria est et quod habet, non habet ex se, sed ex beneficio divino. Sicut quaelibet alia creatura ita etiam B.V. Maria se prosternere debet coram suo Creatore in absoluta humilitate ac totali dependentia. Immo Maria prae omnibus humilior esse debet quia prae omnibus aliis majores gratias accepit.

Maria itaque est pura creatura. Sed creatura quae a Deo prorsus insolitis gratiis est cumulata. Maxima gratia et maximum privilegium Mariae, radix omnium aliorum privilegiorum, est ejus Maternitas divina. Sine ullis meritis Maria ex puro beneplacito divino ab aeterno praecordinata est, ut fieret Mater Filii Dei. Quae dignitas est prorsus infinita. Maxima cujus persona creata particeps esse potest. Inanis est ergo timor nos Mariam plus aequo extollere vel extollere posse. Quidquid enim in laudem Beatissimae Virginis dicemus, quemcumque titulum illi tribuemus, longe inferius est dignitate prorsus singulari Dei Genitricis.

Specialis honor quem Ecclesia Catholica Mariae tribuit radicem habere scripturisticam. Hoc probe noverint fratres illi sejuncti qui Scripturae tantopere inhaerent et cultum Dei Genetrici debitum recusant. Evangelium nos impellit ad Mariae cultum exhibendum. Primus enim qui Mariam honoravit, erat Deus Pater qui illam gratiae plenam per Angelum salutavit. Secundus fuit Deus Filius qui illam sibi in Matrem elegit ejusque auctoritati maternae se libere subiecit. Tertius fuit Spiritus Sanctus qui per os Elisabeth illam benedictam praedicavit et ipsi Mariae prophetiam inspiravit juxta quam omnes generationes beatam illam dicent.

Nec timendum est honorem Mariae exhibitum praejudicium aliquod afferre cultui divino. Nam infinite distat cultus hyperduliae Mariae praestitus a cultu latrariae uni solo Deo debitus. Dein, cultus Mariae exhibitus necessario est theocentricus et christocentricus. Omnia enim privilegia Mariae concessa non ad ejus honorem sed potius propter honorem divinum ei concessa sunt. Impossibile cogitatu est, Deum Patrem qui per Paternitatem in personam primam Trinitatis constituitur, potuisse suam dignitatem personalem alicui homini communicare, ideo Maria necessario debuit virginaliter concipere at parere Dei Filium. Pari modo impossibile est cogitatu, Filium Dei, qui est sanctitas substantialis ac infinita, potuisse sibi in Matrem eligere feminam quae omni<sup>ex</sup> parte non esset omnis vel minimae maculae expers.

Quod vero attinet quaestionem de parte quam Maria habuit in opere redemptionis nostrae, mihi omnino certum esse videtur Mariam cooperatam esse Christo Filio suo non tantum in ordine redemptionis subjectivae sed etiam objectivae.

Maria etenim in traditione jam apostolica altera Eva nuncupatur. Testes istius traditionis sunt s. Justinus et s. Irenaeus. Sicut itaque illa prima Eva cooperata est primo Adam in perimendo genere humano, ita Maria ut secunda Eva cooperata est secundo Adam Christo in erigendo genere humano. Et sicut omnes ab Eva vitam corporalem ducimus, ita per Mariam vitam spiritualem a Christo accipimus. Vere itaque Maria Mediatrix omnium gratiarum dici potest. De modo utique quomodo Maria Christo in opere redemptionis cooperata sit et de modo quo ad distributionem gratiarum concurrat, Concilium nihil decernere debet sed istum amplum campum disputationi liberae theologorum relinquat.

Sunt quibus cooperatio Mariae ad redemptionem praesertim objectivam omnino improbabilis immo impossibilis videtur. Sed immerito; inter omnia opera divina ad extra maximum est opus Incarnationis. Longe majus ipso opere redemptionis. Sed Maria ad opus Incarnationis cooperata est et spiritualiter et corporaliter. Spiritualiter libere assensum praebendo, corporaliter materiam pro efformatione corporis Christi subministrando. Si itaque Maria cooperari poterat ad opus maximum Incarnationis cum ipsa Sanctissima Trinitate, cur non potuerit cooperari ad opus minus redemptionis quod Christus in natura sua humana perfecit?!

Broj: 898/64.

#### KONVERZACIJA ORDINARIJA NA RADIO-VATIKANU.

1) Vi ste, Preuzvišeni, bili nedavno u audijenciji kod Sv. Oca. Biste li nam mogli nešto reći o toj audijenciji i o utiscima, koje ste otale ponijeli?

Jest, bio sam primljen od Sv. Oca i to licem na Malu Gospu. Audijencija je bila čin posebne blagonaklonosti Sv. Oca. Jer nisam morao nimalo čekati na audijenciju, kako to obično biva, nego sam bio odmah primljen. I to u vrijeme, kad zbog koncilskih priprava Sv. Otac uopće nije davao privatnih audijencija za biskupe. Ljubeznost i neobična pažnja, koju je Sv. Otac prigodom audijencije prema meni pokazao, bila je tolika, da sam bio iznenađen i duboko dirnut. Sv. Otac vrlo se zanimao za vjerski život u mojoj biskupiji, pa je bio vidno razdragan, kad je čuo, da vjernici dobro pohađaju misu i sakramente. te da imamo velik broj svećeničkih i redovničkih zvanja. To ga je potaklo, da uputi posebni blagoslov biskupiji i čitavom našem narodu.

2) Vi ste, Preuzvišeni, došli u Rim, da kao saborski Otac prisustvujete trećem zasjedanju II. Vat. Sabora. Biste li nam mogli reći karakterističnu crtu ovoga zasijedanja?

Glavna značajka ove treće Sesije Koncila jest brzina i ekspeditivnost kojom Koncil svršava svoje poslove i smjelo kroči naprijed. Kod prve Sesije, dok još nismo imali iskustva u koncilskom radu, kretali smo se sporo, rekao bih brzinom teretnoga vlaka. Kod druge Sesije išlo se već brže, vozili smo se osobnim vlakom. A sada jurimo naprijed kao u najbržem ekspresnom vlaku, tako da ćemo u ovoj Sesiji svršiti daleko više posla nego u obe prijašnje.

3) Pa o čemu se raspravljalo u toku prve sedmice ovoga zasijedanja?

O glavnoj i najvažnijoj stvari ovoga II. Vat. Koncila. O ustrojstvu Crkve. Rasprava o tome počela je još na prošlom zasijedanju, a sada je dovršena. Pretresana su i dva posljednja poglavlja sheme o ustrojstvu Crkve, pa sada koncilaska Komisija ima zadatac dotjerati shemu prema posljednjim primjedbama koncilskih Otaca i onda je staviti na glasanje.

4) Iz izvještaja štampe razabire se, da su kod posljednjeg poglavlja sheme o Crkvi, koje radi o Bl. Djevici Mariji, mišljenja Otaca bila podijeljena. Pa da li su doista bile velike razlike u mišljenjima, kako neki tvrde?

Baš krupnih razlika nije bilo. Svi Oci jednako vjeruju o Gospi, svi o Njoj jednako uzvišeno misle, svi prema Njoj jednako osjećaju djetinjsku pobožnost. Nema medju nama razlike u vjerovanju i nauci, postoji samo razlika u načinu, kako zajedničku vjeru najzgodnije izraziti, da bude pristupačna i onima, koji se nalaze izvan Katoličke Crkve. Poznata je činjenica, da katolici i pravoslavci vrlo štiju Gospu. Nasuprot tome protestanti malo Gospu poštuju, i prigovaraju nama katolicima, da smo u štovanju Gospe prešli dozvoljenu mjeru, da naše štovanje Gospe ide na štetu štovanja, koje dugujemo Isusu kao jedinom Spasitelju i jedinom Posredniku medju Bogom i ljudima. Posve je stoga razumljivo, da Biskupi iz onih zemalja, gdje katolici žive pomiješano sa protestantima, nastoje katoličku nauku o Mariji izraziti takvim riječima, koje će protestanti moći lakše razumjeti i zbog kojih se ne će spoticati. Jer Koncilu je zadaća, da p ojedine kršćanske vjeroispovijesti medjusobno približi, a ne da medju njima jaz još i produbi. Stoga ti Biskupi ne odstupajući ni najmanje od katoličke nauke o Mariji, nastoje da ta nauka bude zaodjenuta u takvo ruho, koje će za protestante biti što je moguće manje odbojno. Ne postoji dakle razlika u samoj nauci, nego u načinu, kako tu nauku izraziti i do koje mjere tu nauku izložiti.

To je ujedno razlog, zašto Koncil poziva propovjednike, da govoreći u slavu Gospinu ne daju se voditi svojim ličnim osjećajima, nego da se vjerno drže nauke Sv. Pisma, crkvenih Otaca i enciklika rimskih Papa. Uostalom, Duh je Sveti u vralina Objave Gospin lik tako divno nacrtao, da tu ljudi nemaju što svoga nadodavati. I tko bi ipak htio to učiniti, naličio bi neukom dječaku, koji kuša nevještom rukom popraviti umjetninu najvećega slikara.

Ali ovo nipošto ne znači, da mi govoreći o Mariji, ne smijemo dalje poći od riječi samoga Koncila. Koncil daje samo temeljni okvir katoličke nauke o Mariji, a naše je da taj okvir ispunimo bogatim sadržajem istinske kršćanske tradicije. Ta istinska kršćanska tradicija došla je do izražaja u djelima Sv. Otaca, i enciklikama rimskih Papa. Po toj tradiciji Marija je aktivno sudjelovala u djelu našega otkupljenja, pa i sada isto tako aktivno sudjeluje i u djelu našega posvećenja. Stoga je Ona za nas opća duhovna Majka cijele kršćanske zajednice i moćna djeliteljica blaga Božjih milosti. Tako smo mi dosad vjerovali o Mariji, pa ćemo tu vjeru i u buduće držati i dalje razvijati.

5) Što mislite, Preuzvišeni, hoće li štovanje Gospe poslije Koncila postati još bujnije i intenzivnije?

Nadam se, svakako da hoće. Nijedan Koncil dosada nije rekao o Gospi toliko i tako lijepih stvari kao ovaj. Niti je ijedan prije ovoga tako otvoreno i rječito pozvao kršćane da štiju Gospu. Naročito očekujem poslije Koncila veći zamah u molenju krunice. Jedan saborski Otac zgodno je rekao, da bi krunica imala biti za obične kršćane ono što je brevijar za svećenike, njihova svakodnevna molitva.

Nadam se, da u molenju krunice i uopće u štovanju Gospe naš narod ne će biti zadnji nego među prvima. Poput bratskih Poljaka i naš se hrvatski narod uvijek smatrao Marijinim narodom, pa to treba da i ostane. Ako Poljaci imaju svoje glasovito narodno Gospino svetište na Jasnoj Gori kod Čenstohove, i mi Hrvati imamo niz Gospinih prošteništa po svim našim pokrajinama. Hrvatska ima Mariju Bištricu i Trsat, Dalmacija Sinj, Bosna Komušinu i Olovo, moja Hercegovina Široki Brijeg. A da i ne govorim o onim bezbrojnim crkvama, koje su je širom naše domovine pobožnost našega puka podigla na čast Gospi. Za primjer dosta je spomenuti, da mala Trebinjska biskupija na Istoku Hercegovine od devet župa i župskih crkava ima njih 6, dakle dvije trećine posvećene Gospi.

U Gospinim crkvama i kod Gospinih oltara naš je narod uvijek tražio i nalazio snage i utjehe u teškim časovima svoje povijesti. Tako treba da bude i u budućnosti. Naši su pogledi uprti u Gospu, naše nade vezane su uz njezinu zaštitu i pomoć. Stoga treba da svi iz svega srca volimo i štujemo Gospu. Gospa će omogućiti, da provedemo onu duhovnu obnovu našega naroda, kakvu si je Koncil stavio za cilj. Ona će učiniti, da će naša mladež zavoljeti svoju Crkvu i ostati čvrsta u vjeri svojih otaca. Ona će potaknuti naše djevojke, da čuvaju svoju mladost neokaljanu, da se čedno oblače, da se čuvaju golotinje i prozirne odjeće. Gospa će nadahnuti naše majke, da čuvaju svetost kućnog ognjišta, da vole djecu i dobro ih odgajaju, - a naše muževe, da se čuvaju psovke i pijanstva, da budu pravi očevi svojih obitelji, da daju primjer kršćanskoga života i budu uzor radnosti i poštenja.

6) Želite li, Preuzvišeni, uputiti još kakvu poruku svojim vjernicima u biskupiji?

Želim ih pozvati, da se mnogo mole Gospi, naročito da mole krunicu. Da se mole općenito za Koncil, a posebno za našega Sv. Oca Papu, koji snosi glavni teret i brigu oko Koncila, pa nema počinka ni po danu ni po noći. Želim ih pozvati, da već sada počnu provoditi duhovnu obnovu svoga života i svojih obitelji, kako to Koncil traži od svih kršćana. Pa u to ime šaljem svoje pozdrave i svoj blagoslov cijeloj biskupiji mostarsko-duvanjskoj i trebinjskoj - svima svećenicima, svećeničkim pripravnicima po raznim sjemeništima, redovnicima i redovnicama, očevima i majkama obitelji, mladićima i djevojkama, pa i sitnoj djeci, a također i onim brojnim radnicima iz moje biskupije, koji su pošli na rad u Crnu Goru ili Sloveniju, pa čak i u Austriju i Njemačku, da bi zaradili kruh svojim obiteljima, neka i u tuđini ostanu vjerni svojoj rodnoj grudi i najkasnije za Božić vrate se svojim obiteljima. Poseban blagoslov i pozdrav šaljem bolesnicima i bolesnicama. Neka Bog blagoslovi cijelu našu biskupiju i sve njezine vjernike, neka ih čuva i krijepi svojom snagom i moći, neka ih Gospa uzme u svoje krilo i stavi pod svoju zaštitu. To im želim i poručujem, na tu se nakanu svaki dan u crkvi sv. Petra molim i molit ću se, sve dok budem boravio ovdje u Rimu.

Jest, ostanimo vjerni i ođani Gospi, našoj nebeskoj Majci! Preko Gospe ostanimo vjerni Isusu njezinu Sinu i našem Spasitelju, ostanimo vjerni Bogu svome Stvoritelju! To je konačna moja želja i poruka ne samo mojim biskupljanima, nego i cijelom hrvatskom katoličkom narodu!

Broj: 899/64.

IMENOVANJE ORDINARIJA ČLANOM KONCILSKE KOMISIJE.

Segreteria di Stato  
di Sua Santità

SANCTISSIMUS DOMINUS NOSTER

P A U L U S P P. VI

Pro sua benevolentia dignatus est cooptare inter  
Membra Commissionis de Episcopis et Dioecesium regimine Concilii  
Oecumenici Vaticani II Excellentissimum ac Reverendissimum Dominum

P E T R U M Č U L E

Episcopum Mandetriensem.

Haec ad Excellentissimi Čule notitiam perferuntur, ut  
ipse ad normam huius communicationis opportune se gerat.

Ex Aedibus Vaticanis, die 28. mensis Septembris anno  
MCMLXIV.

H.J.Card. Cicognani.

Broj: 900/64.

SUDJELOVANJE ORDINARIJA U RASPRAVLJANJU O SHEMI "CRKVA  
U MODERNOM SVIJETU".

VENERABILES PATRES!

Mundus cum attentione et quadam sympathia labores Concilii  
prosequitur. Mundi non magni interest structura hierarchica Ecclesiae.  
Quod mundum interest est dialogus quem Ecclesia cum mundo inchoare  
intendit. Mundus enim ab Ecclesia auxilium in difficultatibus quae  
illum premunt expectat. Ecclesia cum a suo divino Fundatore specia-  
lia media acceperit quae nemo alius possidet mundum adjuvare potest  
non tantum in spiritualibus sed etiam in temporalibus. Quomodo id  
optissime fieri possit liceat hic pro perficiendo Capite II. Schema-  
tis aliquas suggestiones afferre.

(1) Ecclesia potest et vult mundum adjuvare etiam in tempo-  
ralibus. Mysticismum falsum qui vult plenam separationem Ecclesiae  
utpote societatis essentialiter supernaturalis a mundo Ecclesia non  
approbat sed Christi vestigiis inherendo mundum hunc in omni campo  
benefaciendo pertransit. - Initio medii aevi filii s. Benedicti mi-  
nime vitam monasticam negligentes homines agriculturam docebant.  
Posterioribus saeculis missionarii e Societate Jesu Indios Ameri-  
cae meridionalis non tantum doctrinam christianam sed etiam omnes  
artes vitae domesticae instruebant. Talibus traditionibus innixa  
Ecclesia etiam nostris temporibus in terras missionum non tantum e-  
vangelii praecones sed etiam viros laicos mittit, qui ut registri, me-  
dici, technici, opifices periti certum tempus apud gentes externas  
commorantur generose suam opem pro progressu civilisatorio istarum  
gentium conferendo.

In campo proprie caritativo Ecclesia semper primatum tene-  
bat. Illa erat quae prima nosococia et orphanotrophia erigebat ad  
humanam miseriam sublevandam. Hodie quoque innumerae sunt personae  
in Ecclesia quae spiritu S. Vincentii a Paulo et P. Damiani Devo-  
ter imbutae se totaliter servitio proximi dedicant.

Pro cultura intellectuali Ecclesia longe majora praestare posset, si illi redderentur tantae scholae per vim injuriose ereptae et si libertas novas scholas ubique aperiendi illi concederetur. Fatendum quidem est inter professores universitatum et praesertim inter laureatos premio Nobel non adesse multos catholicos. Huic defectui universitates catholicae totius mundi per communem et concordem actionem subvenire deberent quaerendo inter catholicos vera talenta et efficaciter adjuvando ut ad summum apicem scientiae ascendant.

2) Etsi Ecclesia mundum in temporalibus multum adjuvet, tamen illa dominium temporale non appetit. Christus enim noluit in Novo Testamento theocratiam instituere. Ideo societas civilis pro sua independentia nihil ab Ecclesia timere habet. Ecclesia non tantum distinctionem sed etiam separationem inter potestatem spiritua-lem et temporalem propugnat et hinc aequaliter clericalismum proprie dictum ac caesaropapismum reicit. Ecclesia tantum principia moralitatis evangelicae et legis divinae etiam in politicis docet, ast in arenam politicam non descendit. Ideo Ecclesia non potest permittere ut aliqua factio politica nomine Ecclesiae incedat vel agat. Nec permittendum videtur ut sacerdotes munus deputati in parlamento vel senatoris ambiant. Hoc est negotium laicorum. Sacerdotibus vix vires suppetunt pro eorum sacro ministerio, insuper sacerdos pater omnium esse debet et non tantum unius partis fidelium. - Proh dolor, multa gubernia, praesertim quae totaliterismum profitentur Ecclesiae sacrum jus quod ei ex lege divina competit ut ministerium suum sacrum libere ubique exercere possit, in multis laedunt. Ista gubernia meminisse deberent tali modo agendi se plus nocere sibi et ipsis ac proprio populo quam Ecclesiae quae impugnari quidem potest sed numquam expugnari. - Nec Ecclesia quae mediis supernaturalibus potissimum innititur sibi specialia privilegia temporalia vindicat. Illa enim nocere possunt. Recte dicebat Lacordaire: Ecclesiae saepe plus periculosum esse gubernium quod illam privilegiis cumulat quam gubernium quod illi aperte adversatur.

3) Majora adhuc sunt merita Ecclesiae in defendendis valoribus spiritualibus. Libertas conscientiae et dignitas personae humanae sine interventu Ecclesiae efficaciter defendi nequeunt. Nisi enim Deus personalis ut finis ultimus hominis agnoscatur, ruit ipsum principium obligationis moralis et hinc fundamentum conscientiae et dignitatis humanae. Tota dignitas transcendentalis hominis provenit ex ejus vocatione fundamentali ut sit filius Dei adoptivus et membrum Christi. Sed hanc dignitatem homines solum per praedicationem Ecclesiae noscunt. Ideo qui Ecclesiam impugnant despotismo ac tyrannidi viam sternunt.

Per istam suam doctrinam Ecclesia pacem inter omnes gentes et inter classes societatis humanae valde promovet. Si enim homines sunt filii Dei adoptivi et fratres Christi, etiam inter se fratres sunt, amore ergo et non odio se prosequi debent. Pacem inter gentes Ecclesia non tantum theoretice sed etiam practice firmat parando varias congressus internationales et approbando associationes quae amicitiam inter populos propugnant.

Quod vero attinet solutionem questionis socialis etiam hic Ecclesia non tantum theoretice sed etiam practice praesire debet. Ideo a ministris Ecclesiae absolute requirendum erit ut proprios famulos ac operarios sub omni respectu socialiter tractare debeant. Operarius jus habet non tantum ad justam mercedem sed etiam ut dignitas ejus personalis agnoscatur et reveretur. Paganum erat principium quod Horatius poeta verbis statuit: Odi profanum vulgus et arceo! Christus aliud principium huic opposuit, nempe: Misereor super turbam! Christi exemplum qui cum infima plebe et peccatoribus conversabat, non sequitur sacerdos qui societatem hominum divitum ac potentium quaerit plebem vero declinat.

Ex parte pauperum et oppressorum Ecclesia semper stare debet. Nam pauperes evangelisuntur/Mt, 11, 5/. Hinc valde necessarium est ut Ecclesia ubique reformationes sociales suadeat et propugnet. Non tantum verbis sed factis. Si alicubi Ecclesia possessionem agrorum extensam habet, omnino suadendum est istas possessiones inter colonos distribuere. Ista enim bona ad invidiam incitant et insuper primum gubernium Ecclesiae infensum quod rebus petiretur, Ecclesiam spoliabit.

4) Licet omnis ista activitas Ecclesiae in se bona ac nobilis sit, tamen non est finis in se sed medium ad finem, ut nempe homines per visibilia ad invisibilia trahantur. Finis principalis Ecclesiae est mundo Christum afferre. Et hoc est maximum beneficium quod Ecclesia mundo praestare potest ut Christum ei donet. Solus enim Christus miseriis mundi medicinam efficacem praebere potest - per suam doctrinam, per suum exemplum et per suam gratiam sine qua vita homine digna impossibilis est. Etiam hoc testimonium Ecclesiae de Christo practicum esse debet. Loqui enim de Christo crucifixo et simul indulgere commoditatibus vitae esset illudere hominibus qui tunc cum jure dicere possent: Isti nobis de caducitate et contemptu terrestrium loquuntur et paradiso in caelo nos consolantur, sed sibi metipsis paradisu hic in terris quaerunt. Laicus quidam, director gymnasii, mihi dicebat: "Caelibatus sacerdotum mihi magnum est argumentum pro religione christiana. Caelibatum enim religiose observare est signum sacerdotes sincere persuasos esse de veritate propriae religionis, insuper est signum specialis gratiae divinae, quam Deus extra veram Ecclesiam non concedit!" Caelibatui adhuc vitam humilem, pauperem, abnegationem plenam adjungere, est methodus ut nostrum testimonium pro Christo efficax reddatur.

Quantopere validum sit testimonium exemplo bonae vitae datum primi christiani nos edocent qui magis exemplo virtutum quam praedicatione mundum Christo lucrifecerunt. Contra quam perniciosum sit exemplum malum christianorum missionarii optime sciunt, nam christiani mali per vitam dissolutam saepe destruebant quod missionarii cum magno sudore plantabant. Si juvenus christiana non est magis casta quam juvenus non christiana, si sanctitas vitae familiaris apud christianos non est major quam apud infideles, tunc falsi testes Christi invenimur. Maximum dedecus pro nationibus christianis Occidentis est quod in eorum scriptis ac ludis scenicis obscenitates multo majorem locum occupant quam apud atheos Orientis. Manifestum signum degenerationis tum physicae tum psychicae est quaerere semper vitam faciliorem et commodiorem et omne sacrificium evitare velle.

Isaiae propheta Ecclesiam describit ut domum Domini in vertice montium praeparatam et super colles elevatam ad quam omnes gentes fluunt. Cur post duo millenia haec visio prophetica nondum est plene adimplata? Culpa est nostra! Nemo habet doctrinam tam sublimem ac naturae humanae consonam sicuti Ecclesia. Nemo tot proclara exempla martyrum, confessorum ac virginum. Nemo tantas fontes gratiae ut Ecclesia in s. Sacramentis. Nullibi Deus tam mira, immo et vera miracula operatur, sicuti in sinu Ecclesiae. Et nos catholici fere sexcenti milliones sumus. Cur tam parvum influxum in mundo praesidemus? Quia nostrum testimonium pro Christo tepidum et non ordinatum est. Nec operibus probatur. Non sumus unanimis sed divisi sumus in testimonio pro Christo ferendo. Omnis dioecesis immo etiam omnis parocchia vult autonoma esse. Situati haec non prius immutabitur donec christiani persuasionem adipiscantur se esse membra unius ejusdem Corporis Christi Mystici. Quando itaque nos omnes cor unum et anima una efficiemur, quando sors christianorum in Corea, Vietnam, Sudan, Congo, Rumania, Ucraina etc. nobis eodem modo carum erit ac propria nostra sors,

quando omnes sexcenti milliones una voce et opere concordii Christo testimonium exhibebunt, tunc grandiosa visio prophetica adimplebitur et omnes populi mirabiles isto spectaculo commoti dicent: Venite et ascendamus ad montem Domini et ad Domum Dei Jacob h.e. ad sanctam Ecclesiam/Is.II.2-3/.

Broj: 901/64.

GOVOR ORDINARIJA PREKO VANJSKOG RADIJA NA KONCU III. SESIJE II. VAT. SABORA.

Draga braćo i drage sestre! Prije povratka u domovinu po završetku treće Sesijske Vatikanskeg Koncila htio bih da vam preko radija uputim nekoliko riječi. Koji ste ovih posljednjih mjeseci pratili rad Koncila, mogli ste se i sami uvjeriti, da je ova koncilska Sesijska bila vrlo zanimljiva. Nije se radilo samo o čisto crkvenim stvarima, nego i o pitanjima od životne važnosti za svakoga čovjeka, kao što je to pitanje kruha, mira i slobode.

Pitanje svagdanjega kruha postalo je danas vrlo goruće, jer uza sav silni napredak znanosti, tehnike i industrije dvije trećine čovječanstva pate od glada. Kriva je tome nepravedna podjela zemaljskih dobara. Koncil je stoga na ovoj Sesijski nastojao uzdrmati uspavane savjesti glasno dovikujući, da Bog nije stvorio zemlju i njezina bogatstva samo za šaćicu odabranih, koji se upravo guše u izobilju, nego za sve ljude bez razlike. Stoga treba pristupiti pravednijoj raspodjeli sredstava za život, pa pomoći zaostale zemlje i naroda, da i oni brzo pokroče na putu svestranog napretka.

Potrebna sredstva lako je naći, ako se samo prestane sa bezumnom utrkom u naoružanju. Zar nije grijehota držati milijunske stajaće vojske i tako narodnoj privredi otimati najsposobniju radnu snagu? Još je pogubnije, što moderno naoružanje guta polovicu cjelokupnog narodnog dohotka. I konačni rezultat svega toga bezumlja jest opći strah od atomskog rata, koji bi u nekoliko sati mogao potpuno uništiti sav ljudski rod. Nadati se je, da poziv Koncila, upravljen vodjama naroda, da što prije pristupe planskom i potpunom razoružanju, ne će ostati glas vapijućega u pustinji!

Ali čovjek ne živi samo o kruhu. Osim tijela ima još i dušu. Treba zadovoljiti i njezine potrebe. Da bi se udovoljilo tim duhovnim potrebama čovjeka, Koncil traži, da se prizna i poštuje dostojanstvo svake ljudske osobe i da se svakom čovjeku prizna pravo na slobodu i ravnopravnost. Nitko ne smije biti zapostavljen. Mora prestati diskriminacija među muškarcom i ženom, među crncem i bijelcom, među bogatašom i siromahom, među učnim i naukim. Posebno pak treba svima priznati pravo na slobodu savjesti i slobodu religije, jer bez ove unutarnje slobode svaka je druga sloboda bez vrijednosti i iluzorna. U to ime poziva Koncil vlastodršce, da ne zlorabe svoje vlasti, da štite ne gaze slobodu svojih podanika, da ne traže svoj interes, nego opće dobro svojih naroda, da njihova vladarska uloga stoji prvenstveno u tome, da služe zajednici, kojoj na čelu stoje, a ne da provedu neko gospodstvo.

Traži se dakle, da novi duh zavlada čovječanstvom. Ne duh mržnje, nego ljubavi. Ne duh nasilja, nego duh slobode. Ne duh međusobnog iskorišćavanja, nego duh pomaganja. Ne duh diskriminacije, nego duh ravnopravnosti. Ne duh neprijateljstva, nego općega bratstva, djelotvorne ljubavi i socijalne pravde. Ali takav se duh može izgraditi samo na temeljitom vjere u jednog osobnoga, dobrog i pravednog Boga, koji je zajednički Otac svih ljudi. Stoga Crkva kao predstavnica vjere ima presudnu ulogu u duhovnom preporodu čovječanstva, koji se mora uskoro ostvariti, ako ne želimo, da ljudski rod potpuno propadne.

I doista samo na evanđeoskoj nauci Crkve moguće je zidati zgradu bolje i sretnije budućnosti. Nasilne ljude, da ne čine nepravdu, efikasno može odvratiti samo misao na pravednoga i sveznajućeg Suca, kojemu će morati ubrzo polagati strogi račun. Uvjeriti čovjeka, da je i onaj zadnji bijednik njegov brat u punom smislu riječi, može samo nauka vjere, da je svaki čovjek dijete Božje i član mističnoga tijela Kristova. Potaknuti čovjeka, da se potpuno žrtvuje za svoga bližnjega, može samo vjera koja u bližnjemu vidi samoga Krista i naučava, da sve što učinimo bilo kojemu čovjeku u stvari činimo samome Isusu Kristu.

Ali sva ova lijepa nauka malo bi koristila, kad Crkva ne bi raspolagala nadnaravnim snagama. Pobijediti strasti ljudskoga srca ne može znanje, nego samo milost Isusa Krista, koja nam se daje preko svetih sakramenata. Stoga dati Krista ljudima, najveće je dobroćinstvo, koje Crkva može iskazati ljudskoj zajednici, jer jedino Krist ima pravi lijek za sve ljudske boljetice. Svi, koji su članovi Crkve, moraju pri tome Crkvi pomagati, pa svojim apostolatom čestitoga života, sredjenim prilikama u obitelji, živom riječju nagovjra i savjeta unositi Kristov duh u ljudsko društvo i davati svijetu proživljeno svjedočanstvo za Krista.

Koncil je optimistički raspoložen, pa vjeruje u bolju budućnost čovječanstva. Taj optimizam treba da i nas prožima. Vatra Duha Svetoga u stanju je, da otopi led sa ljudskih srdaca i da izazove plamen, u kojem će izgorjeti sav kukolj ljudskih opaćina i proklijati zdravo sjeme kršćanskih vrлина, pa tako navijestiti dolazak novoga proljeća u ljudskom rodu. Deprinesimo i mi sa svoj strane barem jedan mali prilog tome!

U to ime sve vas lijepo pozdravljam i svaki Vam dobro od Boga želim!

Broj: 902/64.

UPUTA SV. ZBORA OBREDA O PRAVILNOJ PRIMJENI KONSTITUCIJE  
O SV. BOGOSLUŽJU.

Hrvatski prijevod UPUTE (Instrukcije) prilažemo svakom župskom uredu s ovim brojem Obavijesti i Naredaba Ordinarijata.

Župnici neka odmah UPUTU počnu proučavati, a Instrukcija stupa na snagu na prvu nedjelju korizme, 7. ožujka 1965. godine.

Svaki je župnik dužan na teret crkvene blagajne za UPUTU platiti u kancelariji Ordinarijata 100 dinara.

N A R E D B E

Broj: 903/64.

POST I NEMRS U 1965. GODINI.

Na temelju posebnih ovlaštenja poijedjelijanih od Sv. Stolicе predijujemo za naše biskupije mostarsko-luvanjeku i trebinjsko-hercegovačku obvezu posta i nemrsa u 1965. godini ovako:

1) Post i nemrs (Jejunium cum abstinentia)

- a) Čista Srijeda (Popelnica), b) Sveti (Veliki) Petak,
- c) Dan uoči blagdana Božjegršnog Začeca (DM, 3) Badnik.

2) Nemrs (Abstinentia) - Svi patki u godini.

Napomena: Nije stroga obveza, ali se vrlo preporučuje vjernicima, da drže nemrs i na kvatrene srijede i subote, te dan uoči Duha. Crkvenim se pak osobama preporuča, da na ove dane uz nemrs drže i jejunium.

3) Zakon nemrsa ne obvezuje, ako padne zapovjedana svetkovina u petak. A na temelju kan. 1245 § 2 CZ podjeljujemo oprost od nemrsa na dokinute blagdane, kad se slave s pučkom sv. misom. Isto vrijedi za patrone pojedinih župa, kao i za pojedina sela, kad slave svog zaštitnika cum concursu populi i sa sv. misom.

4) Od zakona nemrsa izuzeti su: bolesnici, rekonvalescenti, vrlo teški radnici (kao kopači u jamama, po rudnicima), zatim daleki putnici, pa oni, koji ne mogu slobodno birati način svoje prehrane, kao vojnici po kasarnama, zatvorenici po kaznionicama, djaci u državnim internatima, starci u uboškim domovima i sl.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 904/64.

VRIJEME KORIZMENE SV. ISPOVIJEDI I USKRSNE SV. PRIČESTI.

Traje u našim biskupijama kao i do sada od prve nedjelje korizme pa do Presv. Trojstva uključivo.

Za radnike, koji već prije korizme odlaze na vanjske radove i vraćaju se kućama pred Božić, kao i za vojnike, koji u uskrsno doba ne mogu dobiti dopusta, Sv. Kongregacija za širenje vjere otpisom br. 734/62 od 7. II. 1962. g. dozvolila je, da oni mogu zadovoljiti svojoj uskrsnoj dužnosti u vremenu od prve nedjelje adventa pa do svetkovine Spomena krštenja Isusova 13. siječnja uključivo.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 905/64.

NOVI PROPIS O EUHARISTIJSKOM POSTU.

Na javnoj sjednici II. Vatikanskoga Sabora dne 21. studenoga 1964. objavljena je odredba Sv. Oca, koja odmah stupa na snagu, prema kojoj i svećenici i vjernici vezani su na euharistijski post bez obzira na vrst jela samo jedan sat prije sv. pričesti. Glede alkoholnih pića ostaje potpuno na snazi prijašnja odredba, da se svi moraju uzdržavati najmanje 3 sata prije pričesti.

Neka se vjernicima objavi i protumači ova nova odredba Sv. Stolice, ali neka se ujedno preporuči vjernicima, koji to lako mogu, da se i nadalje dragovoljno iz ljubavi prema euharistijskom Spasitelju uzdržavaju od svakoga jela i pića i to od ponoći oni, koji se izjutra pričešćuju, a od ručka oni, koji to popodne čine.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 906/64. NEDJELJA ZADOVOLJŠTINE PROTIV PSOVKE.

Ima se održati i u godini 1964. na isti način kao i prošlih godina, t.j. između I. i II. nedjelje Muke (Glušne i Cvjetne nedjelje).

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 907/64.

MOLITVE ZA SRETAN ZAVRŠETAK II. VAT. SABORA!

Kako je Sv. Otac Pavao VI. najavio u svojem govoru od 21. studenoga 1964. prigodom završetka III. Sesije, Sabor će slijedećim četvrtim zasijedanjem slijedeće godine završiti svoj rad, a zaključke Sabora primjenjivat će postkoncilске komisije i Komisija za preuredjenje Crkvenoga Zakonika.

Da bi od Svemogućega izmolili sretan i plodan završetak Sabora potičemo sve naše župnike, da revno i ustrajno sami i sa svojim vjernicima nastave moliti za Sabor. Posajećamo na one misli, koje smo prošle godine iznijeli u br. 828/63.

Ovim do daljnega naredjujemo:

1) Za vrijeme do početka IV. Zasijedanja Sabora:

a) Svećenici neka mole u sv. misi IMPERATU, kako je bilo već određeno naredbom Ordinarijata br. 624/63, t. j.

Ponedjeljkom: PRO PAPA,  
Srijedom: DE SPIRITU SANCTO.

b) Vjernicima preporučiti, da kod sv. mise i u svojim obiteljskim pobožnostima mole za sretan završetak Sabora. Bolesnike savjetovati, da svoje patnje prikažu za Sabor.

2) Za vrijeme trajanja IV. Zasijedanja Sabora:

a) Svećenici u sv. misi, svaki dan, kad to rubrike dopušta, neka mole IMPERATU DE SPIRITU SANCTO, ukoliko Sv. Otac ili Zbor sv. Obreda drugačije ne odredi.

b) Kod svih popodnevnihi pobožnosti s vjernicima neka se moli molitva Pape Pavla VI (ili Ivana XXIII) za uspjeh Sabora i 1 Očenaš, Zdravo Marijo, Slava Ocu Duhu Svetome za blagoslovljen svršetak Sabora.

c) S vjernicima kod pučke sv. mise iza Pozdravljanja (ili u koje drugo prikladno vrijeme) 1 Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu Duhu Svetome za sretan završetak Sabora.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 908/64.

MJESEC MOLITAVA ZA UMIROUĆE.

Kako je već prije preporučeno/br. 760/62 i 833/63/, da se u mjesecu veljači posebno organiziraju molitve za one, koji su na umoru, ovin ponovno stavljamo na srce svih naših župnika, da svojim vjernicima preporučuju u molitve potrebe onih, koji su na umoru. Posebno pak tokom mjeseca veljače, koji je za vrijeme Pape Ivana XXIII. prihvaćen u katoličkom svijetu kao mjesec molitava za umiruće.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 909/64.

BISKUPOVA OKRUŽNICA VJERNICIMA.

Dragi vjernici!

Drugi Vatikanski Sabor uzeo je sebi za zadaću, da obnovi i pojača vjerski život među kršćanima. To se ne može postići bez obilne milosti Duha Svetoga. A glavni izvor milosti Božje jest sv. misa i sveti sakramenti, to jest liturgija. Put dakle do obnove vjerskoga života vodi preko liturgije. Probuditi u kršćanskom puku smisao i ljubav za liturgiju, potaknuti vjernike na živo i djelatno sudjelovanje kod svete mise bio je prvi zadatak, što si ga je Sabor postavio. U tu svrhu Sabor je izdao jednu Konstituciju o svetoj liturgiji, a posebna saborska Komisija izradila je Pravilnik o tome, kako da se kršćanski puk privuče na što življe i aktivnije sudjelovanje u liturgijskim činima, posebno u svetoj misi, koja je središte čitave liturgije. Da bi se to postiglo, Sabor je odredio, da se u svetoj misi i ostalim bogoštovnim činima ima dati široko mjesto upotrebi živoga narodnoga jezika. Ubuduće dakle mjesto mrtvoga latinskoga jezika imat ćemo mi u mnogim dijelovima mise naš hrvatski jezik. Ne ćemo toga odmah provoditi u cijelom onom opsegu, koliko je Sabor dozvolio, nego postepeno, dok ne dobijemo nove misne knjige, gdje će biti otštampani određeni dijelovi mise na našem živom jeziku, i dok se vi potpuno ne uputite u novu praksu.

Vi ste navikli, da se cijela sveta misa govori namo na latinskom jeziku. Latinski jezik u misi služio je kao veza jedinstva među kršćanskim narodima. U prošlosti latinski jezik nije nikome smetao, jer su manje više svi ljudi u Evropi znali latinski. Ali u naše doba stvar se izmijenila. Danas znaju latinski samo oni, koji su svršili klasičnu gimnaziju, a tih je vrlo malo. Ogromna većina vjernika danas prisustvuje sv. misi, a da uopće ništa ne razumije od onih divnih molitava, koje svećenik na oltaru u misi izgovara, jer su te molitve u njima nepoznatom latinskom jeziku. Stoga ljudi nisu mogli pravo slijediti sv. mise, a još manje u njoj aktivno sudjelovati. Mjesto toga ili su pjevali razne pjesme na svom jeziku ili su pak molili pod misom krunicu. To nije bilo u redu. Ljudi su se tako slabo koristili onim divnim blagom, koje je pohranjeno u sv. misi. Misa je za njih bila i ostala uzvišena božanska tajna, ali je nalazila slab odjek u njihovu srcu i nije gasila u njihovim dušama duhovne žedje, jer su oni kod mise stajali kao nijemi gledaoci ne razumijući onoga, što se na oltaru zbiva.

Odsada tako više ne će biti. Vjernici ne će biti više kod svete mise nijemi gledaoci, nego će moći razumjeti molitve i čitanja na oltaru, pa će čak i sami moći sudjelovati u misnim obredima.

Prvi dio sv. mise, koji seže do prikazanja bit će sav na narodnom jeziku. Taj dio obuhvata pouku i molitve, pa se naziva bogo-sluzžje riječi/liturgia verbi/. U tom dijelu čita se poslanica i Evanđjelje. Tu nam još uvijek govori sam Bog, tu nam Krist ponovno naviješta svoje Evanđjelje. Od velike je važnosti za nas, da poslušamo tu riječ Božju, da je razumijemo i pohranimo u svom srcu i prema njoj udesimo svoj život.

Po riječima Sv. Oca Pavla VI. služba Božja mora biti nama škola pobožnosti, u kojoj se učimo iz dubine srca razgovarati s Bogom - škola istine, koja nas preko vidljivih obreda vodi do spoznaje nevidljivih stvari, - škola ljubavi, u kojoj se svi osjećamo povezani bratskim vezama s ostalim članovima Crkve, toga tajanstvenoga Kristova tijela.

Tako ćemo mi iz svake nedjeljne svete mise nositi sa sobom duhovnu hranu, koja će nam biti dovoljna za cijelu slijedeću sedmicu. Ali tu duhovnu hranu iz svete mise dobit će samo onaj, tko pobožno sudjeluje kod svete mise najprije svojim srcem a zatim i na vanjski način.

U sv. misi svi vjernici treba skupa sa svećenikom i preko svećenika da prikazuju Isusa nebeskom Ocu. A zajedno sa Isusom treba svaki i sam sebe da prikaže Bogu. Da mu prikaže svoje srce, svoj razum i slobodnu volju - da prikaže uz dušu i svoje tijelo i sve drugo što ima i što svojim naziva. Samo na taj način, ako Bogu prikažemo njegovu Sina, i u zajednici s Njim, još i cijelo svoje biće, mi ćemo dati Bogu dužnu slavu i hvalu, što i jest glavna svrha našega opstanka i života.

Sveta misa je najsvetija i najuzvišenija služba na zemlji, u kojoj se vrši djelo našega Otkupljenja. Kako veseli i Bogu zahvalni moramo biti, što sveta misa nije samo služba svećenika, nego cijele župe, svega kršćanskoga puka i cijele Crkve. Stoga svi moramo na svoj način sudjelovati u ovoj žrtvi Novoga Zavjeta i izvršiti ulogu, koja na nas spada. Nitko ne smije stajati po strani kao ni- jemi gledalac, nego svi moramo odgovarati svećeniku, s njim zajedno moliti, njegovu pouku pažljivo slušati, pa i pjesmom Boga slaviti te Mu zahvaljivati. A najbolje sudjeluje kod svete mise, koji se usto još i pobožno pričesti pod misom.

Kako vidite, Sabor je izvršio velike promjene u svetoj misi time što je dozvolio, da se najveći dio svete mise može služiti na narodnom jeziku. Ali to nije učinjeno iz počasti prema narodnom jeziku. Niti samo zato, da vjernicima bude ugodnije i zanimljivije dolaziti u crkvu i pribivati svetim tajnama. Nego zato, da bi vjernici mogli što bolje shvatiti i što dublje uroniti u veliko otajstvo, koje se u svetoj misi vrši na oltaru, pa da bi tako s posve novim osjećajima, u duhu potpune sabranosti i duboke pobožnosti, tijesno povezani sa svećenikom na oltaru ili još bolje sa samim Kristom, koji je prvi i glavni svećenik, aktivno na svoj način i prema svojim mogućnostima sudjelovali u prikazivanju ove najsvetije žrtve, kojom jedino možemo Bogu dati dostojnu hvalu i iz koje jedino pritječu nama sve milosti potrebne za naše spasenje.

Dragi vjernici! Vašim duhovnim pastirima Sabor je naložio, da vam tumače nove liturgijske propise o sv. misi i sakramentima i da vas polagano uvede u djelatno sudjelovanje kod bogoštovnih čina. Pratite pažljivo tu pouku. Prihvaćajte je svojom pameti, i svojim srcem. I kao plod te pouke neka bude sve to življe, djelatnije i revnije sudjelovanje kod svete mise i što pobožnije primanje svetih sakramenata. Jer samo na taj način moći ćemo ostvariti u sebi obnovu kršćanskoga života, na koju nas Sabor toliko potiče. Neka veliki i dobri Bog bude sa svima vama, u čije vas ime od srca sve blagosivam!

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Napomena: Ovu OKRUŽNICU ORDINARIJA neka župnici vjernicima pročitaju s oltara pod pučkom sv. misom u koju nedjelju poslije Božića, možda najbolje u jednu od one tri nedjelje prije korizme, kad stupa na snagu INSTRUKCIJA o provedbenje KONSTITUCIJE o sv. Bogoslužju.

Broj: 910/64.

POSVETA ULJA.

Obavit će se kao i prošlih godina pod sv. misom Chrismatis na sv. Četvrtak dne 15. travnja 1965.g. u mostarskoj župskoj crkvi u 8 sati izjutra.

Posveti ulja dužni su prisustvovati svi Dekani iz biskupije. Ako koji bude opravdano spriječen, dužan je poslati svoga delegata. Preporučuje se, da svi svećenici, koji mogu taj dan doći u Mostar i vratiti se do popodnevni svetih obreda, prisustvuju posveti ulja.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 911/64.

CALENDARIUM MISSARUM PRO IUVENTUTE ET FAMILIA CHRISTIANA.

Raspored sv. misa za mladež i kršćanski duh po našim obiteljima u 1965. godini.

- Siječanj: 2. Biskup(ija). Zatim župnici pojedinih župa ovim redom:  
9. Ravno, 16. Trebinjska, 23. Donji Gradac, 30. Donje Hrasno.
- Veljača: 6. Stolac, 13. Rotimlja, 20. Prenj-Dubrave, 27. Klepci.
- Ožujak: 6. Gabela, 13. Čapljina, 20. Blagaj i Nevesinje,  
27. Goranci.
- Travanj: 3. Mostar, 10. Potoci i Drežnica, 24. Jablanica i Konjic.
- Svibanj: 1. Kruševog i Ploče, 8. Čitluk, 15. Gradac-Blizanci,  
22. Gradnici, 29. Čerin.
- Lipanj: 5. Medjugorje, 12. Studenci, 19. Humac, 26. Vitina.
- Srpanj: 3. Veljaci, 10. Šipovača - Vojnici, 17. Klobuk,  
24. Grljevići, 31. Ružići.
- Kolovoz: 7. Tihaljina, 14. Drinovci, 21. Gruče, 28. Gerica.
- Rujan: 4. Ledinac, 11. Rasno, 18. Ljuti Dolac, 25. Mostarski  
Gradac i Polog.
- Listopad: 2. Široki Brijeg, 9. Kočerin, 16. Izbično, 23. Crnač,  
30. Posuški Gradac.
- Studenj: 6. Posušje, 13. Vir i Roško Polje, 20. Rakitno i Sutina,  
27. Bukovica i Seonica.
- Prosinac: 4. Šuica i Kongora, 11. Grabovica i Prisoje, 18. Rašelj-  
ke i Vinica, 25. Duvno.

Svećenici neka odmah zabilježe svoj dan u direktorij, unaprijed navijeste vjernicima, kad će se služiti sv. misa u njihovoj župi za mladež i kršćansku obitelj, te neka ih pozovu, da u što većem broju prisustvuju toj sv. misi i neka se taj dan posebno u svojim obiteljima mole za našu mladež i obitelji.

Broj: 912/64.

O B A V I J E S T I - DIJECEZANSKA KRONIKA.

1) REDJENJA I MLADE MISE U DIJECEZI.

a) U župi GRABOVICA, dne 29. lipnja t.g. prigodom kanonskog pohoda i dijeljenja sv. krizme Biskup je podijelio sakrament reda Svećeništva dijecezanskim klericima -djakonima: ANTI BRAJKO iz Šuice, i TOMISLAVU MAJIĆU iz Drinovaca. Redjenju su prisustvovali okolni župnici, klerici i sjemeništari, te vjernici iz okolnih kao i iz same župe Grabovica. Obred je redjenja tumačio vjernicima mjesni župnik vlč. gosp. Don Andrija Iličić.

Mladomisnici su služili primicije: 12. srpnja u Šuici vlč. Don Anto Brajko i 19. srpnja. u Drinovcima vlč. Don Tomislav Majić.

b) Dne 2. kolovoza t. g. u župi Uznesenja B.D. Marije na nebo na Širokom Brijegu Biskup je podijelio sv. red Svećeništva klericima -djakonima, članovima Hercegovačke Franjevačke Provincije: Fra LJUBI KRASIĆ iz Čitluka, Fra ANTI PERKOVIĆ iz Bukovice, Fra OTONU BILIĆ iz Bukovice, Fra FERDI MAJIĆ iz Vitine, Fra IVANU KVESIĆ iz Rasna i Fra DINKU MASLAČ iz Klepaca (Dračevo).

Pontifikalna sv. misa, pod kojom je obavljeno redjenje održana je na nasipu ispred gimnazije. Obrede redjenja tumačio je vjernicina R.P. Fra Leonardo Oreč, magister klerika.

Mladomisnici su služili svoje primicije: O. Fra Ljubo Krasić u Čitluku dne 9. kolovoza, O. Fra Ferdo Majić u Vitini i O. Fra Dinko Maslač u Sjekosama, župa Klepci dne 16. kolovoza. OO. Fra Anto Perković i Fra Oton Bilić u Duvnu dne 23. kolovoza, i O. Fra Ivan Kvesić u Rasnu dne 30. kolovoza.

c) Pored domaćih mladomisnika služili su primicije na području naše dijeceze i neki mladomisnici, koji su rodom iz naših krajeva, a redjeni su za druge dijeceze ili redove, tako:

12. srpnja u Donjem Hrasnu služio je prvu sv. misu domaćac vlč. Don JOSIP NJAVRO, mladomisnik dubrovačke biskupije;

19. srpnja u župskoj crkvi Široki Brijeg služio je primicije vlč. O. HINKO KRALJEVIĆ, član reda Otaca Dominikanaca; u Uzarićima dne 9. kolovoza primicirao je O. DOBROSLAV JUBIĆ, također član redovničke zajednice Otaca Dominikanaca.

3.VIII. u Gorici imao je primicije vlč. O. Fra PIO PEJIĆ, rodom iz mjesta, a član Franjevačke Provincije sv. Jeronima, Dalmacija.

Dne 9.VIII. u Rakitnu imao je sekundicije vlč. O. Fra RAFAEL ROMIĆ, koji se radio u Rakitnu, no od djetinjstva živio u Dubrovniku, gdje je postao članom Franjevačke Provincije sv. Jeronima. Dne 25. rujna t.g. isti je otслужиio svečanu sv. misu u župi Kruševo, gdje je njegov stric bio dugo godina župnikom.

Dne 16. kolovoza u mostarskoj župskoj crkvi služio je primicije vlč. O. VLADIMIR VASILJ, D.I.

Uoči primicija održao je vlč. O. Mijo Škvorc D.I. trodnevnu duhovnu obnovu, a na primicijama učestvovao je sam dijecezanski Ordinarij, koji je tom prigodom održao propovijed o svećeništvu.

Dijecezama i redovničkim zajednicama čestitano, mladomisnicima želimo ustrajnost i revnost u svećeničkom životu, a vjernicina, koji su posvuda s velikim oduševljenjem prisustvovali primicijama, obilje Božjeg blagoslova.

Na 4. nedjelju Adventa, 20. prosinca 1964.g. služio je prvu sv. misu na Širokom Brijegu vlč. O. MILE LASIĆ, Dominikanac.

## 2) REDOVNIČKO OBLAČENJE.

Na tradicijom ustaljeni dan, dne 14. srpnja t. g. na blagdan sv. Bonaventure mnogopošt. O. Fra Zlatko Ćorić, Provincijal primio je u novicijat i dao redovničko odijelo mladićima, koji su se odlucili stupiti u redovnički stalež.

Drugi dan primio je O. Provincijal prve privremene zavjete onih, koji su svršili godinu novicijata.

## 3) PRIMANJE U NOVICIJAT I POLAGANJE ZAVJETA U SAMOSTANU ŠKOLSKIH SESTARA U BIJELOM POLJU.

Ove, kao i prošle godine, na blagdan preč. Srca Marijina, dne 22. kolovoza dijecezanski Ordinarij dao je redovničko odijelo i primio u novicijat 18 svršenih postulantkinja, a slijedeći dan primio je prve zavjete svršenih novakinja, kao i obnovu zavjeta privremeno zavjetovanih Sestara, te vječne zavjete jedne Sestre.

Dne 8. listopada u ime Ordinarija primio je vječne zavjete 5 Sestara R.P. Fra Bonicija Dr. Rupčić, profesor.

Ove je godine do sada iza svršetka rata najveći broj djevojaka stupio u novicijat Školskih Sestara. Čestitamo!

## 4) PUČKE MISIJE.

U ovoj godini održane su pučke misije u slijedećim župama naše dijeceze:

a) Od 1. do 8. ožujka t.g. u Kočerinu. Misije su vodili domaći Oci misionari: O. Fra Jerko Karačić, O. Fra Berislav Mikulić, O. Fra Leonardo Oreč.

b) Od 26. travnja do 3. svibnja o.g. u Blagaju. Misionari: O. Fra Stanko Vasilj, O. Fra Mladen Barbarić, O. Fra Alfonso Jukić.

c) Od 23. do 31. kolovoza o.g. u Gradac-Blizancima. Misije su vodili: O. Fra Jerko Karačić, O. Fra Berislav Mikulić i O. Fra Alfonso Jukić.

d) Od 29. studenoga do 7. prosinca t.g. u Rasnu. Misionari: O. Fra Jerko Karačić, O. Fra Alfonso Jukić i O. Fra Zdenko Galić.

e) Od 13. do 20. prosinca održavaju se misije u Rašeljka-ma. Misionari: O. Mato Jović i O. Božo Ipša, Isusovci.

Ima još lijep broj župa, u kojima zadnjih godina nisu bile pučke misije. Neka župnici dotičnih župa nastoje što prije organizirati misije.

## 5) STOGODIŠNJICA ŽUPE ŠUICA.

Ove se godine navršilo 100 godina od osnutka župe Šuica u duvanjskom dekanatu.

Proslava stogodišnjice bila je povezana s kanonskim pohodom Biskupa, sv. krizmom i mladom misom domaćega vlč. Don Ante Brajko.

Pred dan sv. krizme i mlade mise bila je u župi trodnevna duhovna obnova. Jedan dan bila je javna adoracija pred Presv. Sakramentom. Tokom trodnevnice Biskup je održao svaki dan po jednu stalešku propovijed. Vjernici su u lijepom broju pristupili svetim sakramentima ispovijedi i pričesti. Vrhunac proslave bila je nedjelja 12. srpnja. Taj dan oko 9 sati Biskup je služio sv. misu, održao krizmanicina i roditeljima propovijed te podijelio sv. krizmu. Iza toga služio je primicije vlč. Don Ante Brajko. To je bila, koliko se zna, prva mlada misa jednog mješćanina od osnutka župe. Propovijedao je sam Ordinarij o svećeništvu i o brizi, koju svi vjernici moraju voditi o odgoju svećeničkih kandidata. Ordinarij je prigodom objeda čestitao mladomisnicima, vjernicima župe Šuica, koji obilježavaju prvu svoju stogodišnjicu župe s mladom sv. misom i izrazio nadu, da će u budućnosti župa dati sv. Crkvi veći broj dobrih i revnih svećenika.

#### 6) POSVETA CRKVE U DRINOVCIIMA.

Ove i prošle godine vjernici župe Drinovci pod vodstvom svojega župnika vlč. O. Fra Alfonza Jukića nabavili su novi kameni oltar za svoju lijepu crkvu, tako da se je mogla crkva definitivno konsekriрати.

Posvetu crkve i oltara obavio je dijecezanski Ordinarij na II. nedjelju po Uskrsu, dne 12. travnja 1964.g.

Na obrede posvete vjernike je dobro pripraviо mjesni župnik, koji je takodjer i tumačio prisutnim vjernicima, koji su se taj dan okupili u velikom broju, obrede posvete crkve i oltara. Nakon obreda pod sv. misom Ordinarij je održao prigodnu propovijed.

#### 7) BLAGOSLOV TEMELJNOG KAMENA NOVE ŽUPSKE CRKVE U IZBIČNU.

Na 21. nedjelju po Duhovima, dne 11. listopada 1964.g. u ime Ordinarija dijeceze blagoslovio je prvi temelni kamen nove župske crkve sv. Josipa u Izbičnom O. Provincijal Fra Zlatko Čorić, koji je prije izbora za provincijala bio dekanom širokobriješkog dekanata, kamo spada i župa Izbično.

Kiša je omela vanjsku svečanost i veće prisustvovanje vjernika. Župljani se Izbična nadaju slijedeće godine prirediti veću svečanost prigodom blagoslova pokrivene započete župske crkve.

#### 8) BLAGOSLOV NOVOG ZVONA ŽUPSKE CRKVE U DUVNU.

Vjernici župe Duvno pod vodstvom svojega župnika vlč. O. Fra Hadrijana Sivrića kupili su tokom godine novo crkveno zvono za svoju župsku crkvu. Blagoslov zvona u ime Ordinarija obavio je sam mjesni župnik i dekan duvanjskog dekanata O. Fra Hadrijan Sivrić. Na spomen toga događaja u životu župe postavljena je spomen-ploča u crkvi.

#### 9) RADOVI NA CRKVENIM OBJEKTIMA U 1964. GODINI.

Tokom ove godine usprkos stalnih i povećanih poteškoća uslijed povećanja cijena materijalu i uslugama naši su župnici nastavili s radom na crkvenim objektima u našim biskupijama.

Radovi na podizanju nove župske crkve Krista Kralja u Čitluku dobro napreduju. Župski je stan dovršen i useljiv, a dovršava se krovna konstrukcija na novoj crkvi. Na Posušju je proširena župska crkva pokrivena. U Grudama izmijenjena je dotrajala krovna konstrukcija, te u srednjoj ladji stavljen betonski plafon. U Grabovici je takodjer stavljen betonski plafon, jer plafon od daske i pletera nije podesan za duvanjske krajeve uslijed čestog nanosa snijega u zimskim mjesecima. U Prisoju nastavljeno je izradjivanje ponutrice crkve. U Ružićima je dovršen toranj župske crkve. U Klobuku su započeti temelji nove župske crkve i pripravljen dobar dio materijala za radove u slijedećoj godini.

U Bijelom Polju, Potocima izmijenjen je pokrov na crkvi, te mjesto dotrajalog eternita crkva je prekrivena plehom. Nakon toga crkva je iznutra na novo obojena i potpuno obnovljena.

U Drežnici, prije nekoliko godina obnovljena župska crkva ove je godine iznutra obojena, te nabavljen privremeni drveni oltar, a u dvorištu crkve podignuta je špilja Djevice siromaha, koja će služiti za pučku sv. misu preko ljeta i prigodom većih blagdana.

Crkva Uznesenja Marijina na nebo uglavnom je ove godine obnovljena, najviše darovima sa strane i vjernika iz biskupije.

U Ravnu i Viru uz župskoj crkvi izgrađen je kor, jer su crkva premalena za potrebe vjernika. U Stocu su popravljene štete na crkvi.

Vjernici župe Konjic nabavili su nove orgulje za svoju župsku crkvu. Na župskim stanovima su radili: Donji Gradac, Donje Hrasno, Prenj-Dubrave, Čapljina, Vitina, Veljaci, Rašeljke, Bukovica, Šuica, Vir, Sutina...

Stanovnici sela Polog kod Mostara pod vodstvom svoga svećenika Don Vinka Brkića s velikim oduševljenjem pokrili su novu župsku kuću, koju dovršavaju, da bi se u nju mogao preseliti njihov svećenik, koji već 15 mjeseci stanuje u skromnim prostorijama jedne seoske kuće.

Na Čerinu i u Ljutom Docu župnici su adaptirali neke postojeće prostorije za katehetsku dvoranu. Na taj su način olakšali dolazak djeci na vjeronauk i u zimskim mjesecima.

Svi bi župnici, gdje je to ikako moguće trebali tražiti načina, da dobiju posebnu prostoriju, u kojoj će moći redovito i preko zime održavati vjeronaučnu pouku.

#### 10) LITURGIJSKO-PASTORALNI TEČAJ ZA SVEĆENIKE.

Interdijecezanski liturgijski odbor (ILO) organizira početkom iduće godine liturgijsko-pastoralni tečaj za svećenike. Predmet će tečaja biti LITURGIJA i KATEHEZA. Raspored predavanja i točno vrijeme održavanja tečaja svećenici će doznati iz "Glas Koncila" ili putem drugih časopisa.

Kao i prošle godine, tako i ove najtoplije preporučujemo, da barem po jedan svećenik iz svakoga Dekanata prisustvuje tečaju.

Za pokriće troškova vrijedi kao i prošle godine.

Broj: 913/64.

#### PROLJETNI KORONSKI SASTANAK.

Sastanak neka se otvori kao i obično: zazivom Duha Svetoga.

Pitanja za pastoralno raspravljanje:

1) Episcoporum collegialitas: in quo consistit, quibus argumentis demonstratur, habetne aliquod reale fundamentum in ipsa S. Scriptura?

2) Tiburtius a Marcello ut pecuniam sibi in mutuum <sup>u</sup> det rogat. Tiburtius non habendo requisitam pecuniae summam bovem vendit et Marcello pecuniam ex venditione obtentam in mutuum tradit. Brevi decursu temporis valor pecuniae valde imminutus est. Marcellus vult nunc reddere Tiburtio aequalem summam pecuniae quam mutuo acceperat. Tiburtius econtra postulat ut illi reddatur summa pecuniae cum qua alium bovem ejusdem qualitatis emere poterit. Quomodo litem eorum confessarius ad quem recurrunt solvere debet?

3) Quae, qualis et quanta cura pastoribus animarum adhibenda est, ut fideles officia religiosa prorsus negligentes ad praxim christianam iterum adducant?

Mostar, 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 914/64.

BINACIJE I TRINACIJE U 1965. GODINI.

Dozvola za binaciju i trinaciju vrijedi i za slijedeću 1965. godinu pod istim uvjetima, pod kojima je podijeljena.

Svećenici, koji biniraju mogu svaku petu binaciju aplicirati na svoju nakanu, ali ne smiju uzeti stipendiju niti župnici mogu time udovoljiti dužnosti namjene mise za puk.

Mostar, dne 17. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Broj: 915/64.

POVRATAK ORDINARIJA U DIJECEZU.

Biskup je boravio u Rimu od 3. rujna do 21. studenoga 1964. godine.

Prije početka III. Sesije Sabora obavio je duhovne vježbe u zavodu "Mondo Migliore".

Učestvovao je na svim saborskim sjednicama, koje se službeno nazivaju "Congregationes generales".

Nakon završetka III. Zasijedanja, 22. studenoga krenuo je iz Rima na hodočašće najprije u Lourdes, a onda u Lisieux. Iz Lisieux-a donio je posebne moći sv. Terezije, da ih pokloni njezinoj crkvi na Ledincu. Preko Belgije, Njemačke i Austrije stigao je u Zagreb na 8. prosinca i drugi dan, 9. prosinca preko Sarajeva u sjedište dijeceze, Mostar.

Broj: 916/64.

BOŽIČNA ČESTITKA ORDINARIJA.

DRAGI MOJI VJERNICI!

Ponovno slavimo najradosniji blagdan u godini - Božić! To je dan, koji nam doziva u pamet, kako je Bog ljubio toliko svijet, da mu je dao svoga Jedinorođenoga Sina.

Na toliku dobrotu Božju mi moramo odgovoriti sa dubokom zahvalnošću svoga srca. A tu ćemo zahvalnost najbolje pokazati, ako se budemo čvrsto držali vjere u Sina Božjega i budemo točno vršili sve njegove zapovijedi. Obećajmo to danas Malom Isusu, koji za spas duša naših leži u siromašnim jaslama betlehemske spilje. On je sve žrtvovao za naše spasenje, pa i mi učinimo svoje. Za ljubav Malom Isusu čuvajmo se grijeha. Svetkujmo propisno nedjelje i blagdane. Ljubimo se međusobno, kao što je i On nas ljubio. Svakom činimo dobro, a nikome zlo.

U to ime ja svima vama želim

SRETAN BOŽIĆ i BLAGOSLOVLJENU NOVU GODINU!

MIR I BLAGOSLOV BOŽJI BIO S VAMA!

Mostar, dne 18. prosinca 1964.

+ P E T A R, biskup

Napomena: Božićnu čestitku Ordinarija vjernicima pročitati s oltara na jednoj sv. misi na Božić.

Broj: 917/64.

## OSNOVNI ZAKON O DOPRINOSIMA I POREZIMA GRADJANA.

Nadbiskupski Ordinarijat Vrhbosanski objavio je svojem svećenstvu 24.X.1964.g. br. 2098/64. izvadak iz Osnovnog Zakona o doprinosima i porezima gradjana, koji je objavljen u Sl.listu SFRJ 32/64 od 13.VII.1964., a koji će se Zakon primjenjivati od 1.I. 1965.g.

Izvadak iz Zakona ovdje u cijelosti donosimo za informaciju našim svećenicima. Pojedine Republike i sreske Skupštine donijet će Uredbe o primjeni osnovnog Zakona.

### I. OPĆE ODREDBE.

Čl.6. - Iz dohotka koji ostvare ličnim radom gradjani plaćaju doprinos.

Iz prihoda ostvarenog upotrebom dopunskog rada drugih lica, - iz prihoda od imovine i imovinskih prava, kao i na imovinu koju imaju ili steknu, gradjani plaćaju porez.

Čl. 11. - Osnovica doprinosa iz ličnoga dohotka je lični dohodak gradjanina koji on ostvari ličnim radom.

Lični dohodak, kao osnovica, sadrži i dve doprinose koji se plaćaju iz ličnih dohodaka po ovom i drugim saveznim zakonima. (t.j. dohodak + doprinos = osnovica).

Osnovica poreza na prihod od imovine ili imovinskih prava jest prihod koji se ostvari korišćenjem imovine.

Osnovica poreza na imovinu jest vrijednost imovine koja se steče naslijeđjem ili poklonom kao i imovinski predmet određen zakonom.

Čl. 26. - Obveznici doprinosa odnosno poreza mogu se re-publičkim zakonom obvezati na vođenje poslovnih knjiga. (Općinske vlasti mogu donijeti rješenje, da knjige - ako nisu ažurno vođene - mogu služiti kao osnovica za doprinose i poreze).

Čl. 27. - Poreski obveznik ima pravo uvida u podatke, koji su služili kao osnov za utvrđivanje poreza odnosno doprinosa.

Čl. 28. - Nadležni organ uprave općine ima pravo uvida u poslovne knjige i poslovne prostorije obveznika.

Čl. 33. U pogledu obveza na plaćanje doprinosa odnosno poreza, s gradjanima su izjednačena privatna pravna lica (na pr. župa).

### II. VRSTE DOPRINOSA I POREZA.

Čl. 35. Doprinosi iz ličnog dohotka odnose se na dohotke: iz radnog odnosa, poljoprivredne djelatnosti, zanatske djelatnosti, intelektualnih usluga, autorskih prava i sl., i ukupne prihode gradjana.

Čl. 36. - Porezi se odnose na: prihod od zgrada, prihod od imovine i imovinskih prava, naslijeđja, poklona, na orudje u poljoprivredi, na dopunski rad drugih lica.

Čl. 38. - Svaka vrsta doprinosa i poreza posebno se raz-rezuje odnosno obračunava.

### III. DOPRINOSI IZ LIČNOG DOHOTKA IZ RADNOG ODNOSA.

Čl. 43. - Republičkim zakonom može se predvidjeti plaća-nje navedenog doprinosa u paušalnom iznosu u nekim slučajevima, kod privatnih poslodavaca (na pr. kućne pomoćnice, kao i do sada).

### IV. DOPRINOS IZ LIČNOG DOHOTKA OD POLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI!

Čl. 52. - Obveznik toga doprinosa jest vlasnik odnosno plodouživalac, koji je unesen u katastarske knjige.

Ako zemljište koristi drugi građanin, koji nije unesen kao takav u knjige, onda je obveznik doprinosa korisnik zemljišta (Čl. 53).

Čl. 55. - Osnovica za navedeni doprinos jest katastarski prihod.

Čl. 57. - Doprinos se plaća na zemljište koje se može iskorišćavati za poljoprivrednu proizvodnju, bez obzira da li se ono tako iskorišćava ili ne.

Čl. 59. - Ako je zemljište dano u zakup radnoj organizaciji, tada se plaća doprinos bilo od zakupnine bilo od katastarskoga prihoda, prema tome šta je za zakupodavca povoljnije.

#### VI. DOPRINOS IZ LIČNOG DOHOTKA OD SAMOSTALNOG VRŠENJA INTELJEKTUALNIH USLUGA.

Čl. 78. - Obveznik doprinosa iz ličnog dohotka od samostalnog vršenja intelektualnih usluga je građanin, koji ostvaruje prihod samostalnim vršenjem intelektualnih ili drugih neprivrednih usluga (to je predviđeno i za svećeničke usluge).

Čl. 79. - Ako više lica ostvaruje lični dohodak zajedničkim vršenjem intelektualnih ili drugih neprivrednih usluga, svako od njih je obveznik doprinosa iz dotičnog dohotka, srazmjerno svom učešću u ostvarenom ukupnom prihodu.

Ako nisu sklopili ugovor, onda se predviđja učestvovanje u jednakim dijelovima (Ovaj član predviđen je na pr. za udružene advokatske kancelarije. Tekst ne obvezuje primjenu na odnose župnik-kapelan).

Čl. 81. - Osnovica doprinosa iz ličnog dohotka od samostalnog vršenja intelektualnih usluga ne može, po pravilu, iznositi manje od jednogodišnjeg prosječnog ličnog dohotka radnika odgovarajuće stručne sprema u radnom odnosu kod državnog organa odnosno radne zajednice, na teritoriju općine u kojoj se nalazi poslovno sjedište obveznika ili susjedne općine, ostvarenog za redovno radno vrijeme.

(Prema novinskim obavijestima Predsjedništvo Saveza advokatskih komora odlučilo je, da radi ovoga propisa podnese tužbu Ustavnom sudu Jugoslavije, jer ga smatra protuustavnim. Dok naime član 11. zakona određuje, da osnovicu za doprinos čini ostvareni prihod, u čl. 81. se određuje kao najniža osnovica unaprijed određeni prihod, makar on i ne bio ostvaren. - To se odnosi i na svećenike).

Čl. 82. - Stope gornjeg doprinosa mogu biti utvrđjene najviše do visine stopa propisanih za lične dohotke iz radnog odnosa.

#### VIII. DOPRINOS IZ UKUPNOG PRIHODA GRAĐJANA.

To je doprinos koji se odnosi na one građjane, koji ostvare ukupan čist prihod preko odredjene granice iza kako su već oporezovani za pojedine vrste prihoda (Ta je vrsta doprinosa bila i do sada na snazi).

#### IX. POREZ NA PRIHOD OD ZGRADA.

Čl. 96. - Obveznik je ovog poreza vlasnik ili pladouživalac zgrade. Porez na zgrade ne plaćaju poljoprivredna imanja na ekonomsko zgrade.

Čl. 98. - Od poreza se oslobađaju prihodi novopodignutih stanbenih zgrada u trajanju od 25 godina, računajući od prvog dana narednog mjeseca poslije izdavanja odobrenja za upotrebu zgrade. Pretpostavlja se, da je za podizanje zgrade bila izdana dozvola nadležnih organa. Ta olakšica vrijedi i za popravljene zgrade, koje su 50% stradale od elementarnih nepogoda.

## X. POREZ NA PRIHOD OD IMOVINE I IMOVINSKIH PRAVA.

Taj se porez odnosi na prihode od izdavanja u zakup nepokretnih ili pokretnih stvari, ako se inače ne plaća za to određeni porez ili doprinos (Podstanarska zakupnina).

Isto tako se taj porez plaća na prihod od prodaje pokretnih i nepokretnih stvari veće i trajnije upotrebne vrijednosti, ako su bile nabavljene u cilju preprodaje (Na pr. automobil). Ako je pokretna stvar nabavljena 2 godine a nepokretna 5 godina prije prodaje, ne smije se ustanovljivati, da li je nabavka izvršena u cilju preprodaje.

Čl. 102. - Taj se porez ne plaća na osiguranja života, kamate na državne zajmove, kamate od štednih uloga, zgotitke.

## XI. POREZ NA NASLIJEDJE I POKLONE.

Čl. 104. - Obveznici tog poreza su građani i privatna pravna lica (na pr. župe), koji naslijeđe ili prime na poklon nepokretnu imovinu.

Taj porez (ovo je iznimka od općeg pravila) plaćaju privatna pravna lica i na poklone u novcu, koje prime iz inozemstva. Savezni Sekretar za finansije može poklone iz st. 2 (poklon u novcu) iz opravdanih razloga, u pojedinim slučajevima osloboditi od plaćanja toga poreza.

(Prema tome pojedini građani nisu kao takvi obvezani na taj porez na poklone u novcu iz inozemstva, dok na poklone u novcu i u pokretninama, koji se čine u Jugoslaviji, nema poreza).

Čl. 107. - Stope poreza na naslijeđje i poklone su progresivne, prema vrijednosti naslijeđjene stvari ili na poklon primljene imovine, - ako je poklonoprimalac privatno pravno lice; inače stope zavise i od naslijeđnog reda, ako se radi o građanima.

## XV. POSTUPAK ZA POREZ I NAPLATU DOPRINOSA I POREZA.

### 1) Podnošenje prijave.

Čl. 124. - Obveznici doprinosa odnosno poreza dužni su, osim onih za lični dohodak iz poljoprivrede i obveznika doprinosa, koji se plaća po odbitku, - podnijeti nadležnim organima prijavu o ostvarenom ličnom dohotku.

Čl. 125. - Ako obveznik na javni poziv (opći) u određjenom roku, predviđenim republičkim zakonom, ne podnese prijavu, - njemu će se lično dostaviti poziv za prijavu u naknadnom roku.

Čl. 126. - Tko ne podnese prijavu na opći poziv, plaća 5% više razrezanog poreza, a tko to ne učini na posebni poziv plaća 10% više.

Ako u roku predviđenom za žalbu na razrez doprinosa iznese opravdane razloge nepričenošenja prijave, - ne plaća kaznu.

Čl. 127. - Tko započne djelatnost, podložnu porezu odnosno doprinosu, dužan ju je najaviti u roku od 30 dana od početka djelatnosti.

### 2) Razrez doprinosa i poreza.

Čl. 130. - Nadležni organ uprave općine dužan je na osnovu savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su od značaja za rješenje o razrezu doprinosa odnosno poreza i omogućiti strankama da zaštite i ostvare svoja prava i interese.

Čl. 131. - Razrez se donosi i bez posebnog ispitnog postupka, ako organ ustanovi da su podaci u prijavi tačni.

Čl. 132. - Ako općinska skupština ustanovi, da se lični dohotci u slijedećoj godini nisu izmijenili, može odrediti, da osnovica vrijedi i za slijedeću godinu; tada ne treba podnositi novu prijavu.

Čl. 134. - Obveznik ima pravo uvida u sve isprave i druge podatke, na temelju kojih je donesen razrez, kao i na podatke o već razrezanom ili plaćenom porezu odnosno doprinosu.

### 3) Žalbe.

Čl. 139. Protiv svakog prvostepenog rješenja nadležnog organa, uprave društveno-političke zajednice (na pr. općine) donesenog na temelju ovog zakona ili propisa donesenih na osnovu njega, može se podnijeti žalba u roku od 15 dana od dostave, na višu instancu preko prvostepene instance.

Čl. 141. - Prvostepeni je organ dužan proslijediti žalbu najkasnije u roku od 15 dana.

Čl. 142. - Žalba ne odlaže naplatu razrezanog doprinosa odnosno poreza, ako nije drugačije određeno.

Prvostepeni organ može naplatu odgoditi do drugostepenog rješenja.

(Zakonom je predviđena i obnova postupka o razrezu u roku od 3 godine, te posebni postupak za naknadni razrez za građane, za koje se utvrdi da imaju veću imovinu ili sredstva od onih, koji proizlaze iz prijavljenog dohotka.).

### 5) Obračunavanje i naplaćivanje.

Čl. 152. - Doprinosi i porezi iz ličnog dohotka plaćaju se tromjesečno u jednakim ratama.

Čl. 153. - Dok se ne izvrši razrez doprinosa i poreza za novu godinu, obveznik je dužan plaćati akontacije prema razrezu iz prošle godine.

Akontacija može biti i povećana odnosno smanjena odlukom nadležnog organa, ako se prihodi obveznika bitno povećaju ili smanje tokom tekuće godine.

Čl. 155. - Ako je obveznik platio više nego je bio dužan po konačnom obračunu, na njegov zahtjev ima mu se višak vratiti u roku od 30 dana, inače se knjiži za slijedeću godinu.

Čl. 156. - Na iznose doprinosa odnosno poreza koji nisu plaćeni u određenom roku, plaća se kamata od 9%

### 6) Prinudna naplata.

Čl. 158. - Prinudna naplata vrši se iz cjelokupn<sup>e</sup> imovine, osim imovine, koja je republičkim zakonom izuzeta.

Čl. 159. - Prinudna naplata sastoji se od: 1) popisa s procjenom, 2) prodaje imovine.

Prije procjene mora se obvezniku poslati pismena opomena. Procjena se može vršiti samo kada prođe 8 dana od opomene, a prodaja 8 dana iza procjene. Samo rješenje o prinudnoj naplati uručuje se neposredno prije popisa. (Čl. 162).

Čl. 168. - Prinudna naplata iz nepokretne imovine vrši se (odlukom suda), ako se nije mogla izvršiti iz pokretne imovine.

### 9) Zastarjelost.

Čl. 178. - Pravo organa na razrez i naplatu poreza, kao i na pokretanje kazneno-administrativnih mjera, zastaruje za 5 godina, po isteku godine kad je to trebalo učiniti.

Tok zastarjelosti prekida se svakom službenom radnjom

nadležnog organa u tom smislu, ako je stavljena do znanja obvezniku. Iza toga počinje teći novi tok zastarjelosti.

#### XVI. KAZNENE ODREDBE.

Čl. 183. - Obveznik građanin kaznit će se za prekršaj kaznom od 20.000 do 300.000 dinara, a privatno pravno lice kaznom od 60.000 do 1.000.000 dinara:

ako ne podnese u određjenom roku podatke na poziv nadležnog organa, koje je bio dužan podnijeti za razrez poreza, van podataka podnesenih u prijavi;

ako ne dopusti pregled poslovnih knjiga i poslovnih prostorija;

ako ne vodi knjige, koje je dužan voditi ili ih vodi netočno;

ako u propisanom roku ne prijavi početak obavljanja djelatnosti, ili ne prijavi imovinu, podležnu porezu.

Čl. 184. - Ako se dokaže, da je prijavio manje prihode od stvarnih, plaća za taj dio trostruki iznos, osim ako to ne povlači za sobom krivičnu odgovornost za djelo poreske utaje.

#### XVII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.

Čl. 191. - Na lične dohotke i prihode ostvarene do 1.I. 1965. primjenjivat će se stari propisi koji su do tada važili. To isto vrijedi i za naslijeđja i poklone.

Čl. 192. - Pri razrezu poreza za 1964. godinu, u slučajevima u kojima su se porezi po dosadašnjim propisima razrezivali po isteku godine, primjenjivat će se odredbe propisa, koji su važili za tu godinu, dok će se na postupak za razreztih poreza primjenjivati odredbe ovoga zakona.

Čl. 194. - Od 1.I. 1965. godine prestaju važiti dosadašnji zakoni koji su se odnosili na poreze građana.

